

АНАЛИЗА НА ПЕРФОРМАНСОТ НА КОМПАНИИТЕ КО-ФИНАНСИРАНИ ОД ФИТР

Септември 2021, Скопје, Северна Македонија

СОДРЖИНА

A.	Фонд за иновации и технолошки развој	3
B.	Макроекономски параметри на македонската економија	4
C.	Истражување и развој во С.Македонија	5
	C1. Учество на инвестициите во вкупниот приход на компаниите	6
D.	Општ преглед на ко-финансираните проекти од ФИТР	7
	D1. Преглед на вредноста на ко-финансираните проекти според инструмент	8
	D2. Преглед на вредноста на ко-финансирани проекти според област на проект	9
E.	Основни финансиски перформанси на компаниите ко-финансирани од ФИТР	10
	E1. Анализа на компании според големина по години	11
	E1.1 Без вработени и микро компании	12
	E1.2 Мали компании	13
	E1.3 Средни компании	14
	E2. Анализа на компании според програма	15
	E2.1 План за Економски Раст (PEG)	16
	E2.2 Светска Банка (WB SDIS)	17
	E3. Анализа на компании според инструмент	18
	E3.1 Start-Up/Spin-Off	19
	E3.2 Improvement of innovation	20
	E3.3 Commercialization	21
	E3.4 Technology development	22
	E4. Анализа на компании област на проект	23
	E4.1 Информатичка технологија (ИТ)	24
	E4.2 Машинство	25
	E4.3 Медицина и Фармација	26
	E4.4 Електроника и технологија	27
	E4.5 Енергија и енергетски извори	28
	E4.6 Градежништво и инженерство	29
	E4.7 Земјоделство	30
	E5. Финансиски перформанси на ко-финансираните компании во COVID-19	31
F.	Симулација за ефекти од дополнителен приход/финансирање	32
	F1. Симулација на ефект според големина на компанија	33
	F2. Симулација на ефект според програма на финансирање	34
	F3. Симулација на ефект според инструмент на финансирање	35
	F4. Симулација на ефект според област на проектот	36
	F5. Ефекти од дополнителниот приход врз економијата и приходи за државата	37
H.	Извршен заклучок	40
G.	Препораки и идни насоки за ко-финансирање	44

Нарачано од:	Фонд за иновации и технолошки развој
Изработено од:	Сергеј Зафироски
Дата:	Октомври 2021
Локација:	Скопје, Северна Македонија

Фондот за Иновации и Технолошки Развој (ФИТР) е основан во Декември 2013 година, со цел поттикнување на иновациите, преку обезбедување дополнителни извори за финансирање на иновациите, заради потребата да се изгради конкурентска економија основана на знаење.

Мисија и визија на фондот. Мисијата на Фондот за Иновации и Технолошки развој е поттикнување и поддршка на иновационата дејност во микро, малите и средните претпријатија за остварување забрзан технолошки развој, базиран на трансфер на знаење, на истражување и развој на иновации што придонесуваат за создавање нови работни места и за економски раст и развој, истовремено подобрувајќи ја бизнис-околината за развој на конкурентските способности на компаниите.

ЦЕЛИ НА ИЗВЕШТАЈОТ

Целта на извештајот е да се да се анализира перформансот и финансиските резултати кои што ги остваруваат компаниите кои што имаат добиено финансирање од ФИТР во периодот од 2016 – 2020. За анализа на резултатите од финансиската поддршка, компаниите ќе бидат разделени според големината, секторот, инструмент и програма за кој имаат аплицирано и анализа на перформансот пред и по добивање на средствата, но и со Македонската економија во целина. Анализата ќе се однесува само на компаниите кои што се ко-финансирани од страна на ФИТР во периодот од 2015-2020, но во анализите насочени за вкупната вредност на проектите се вклучени и компаниите од 2021.

Иновациите кои што се ко-финансирани од ФИТР, во стандардни услови би се соочиле со отежнато финансирање од стандардните финансиски институции што директно сугерира на повисок ризик од неуспех при нивно финансирање. Пласманот на ризичен капитал од бизнис аспект, подразбира да дел од компаниите успешно ги комерцијализираат иновациите дел да доживеат и неуспех, но успешните да остварат доволен приход за успех на ФИТР на генерално ниво. Со економска терминологија, загубата која ја имаат дел од компаниите да биде помала од добивката на другиот дел.

Имајќи во предвид дека ФИТР во 2020-та година со цел помош на компаниите во кризата предизвикана од “COVID-19” креира специјален инструмент ([Инструмент за технолошки развој за надминување на последиците од КОВИД-19](#)), една од главните цели е и определување дали компаниите кои се корисници на тие средства имаат раст и кои се остварувањата во споредба со економијата во целина. Во моментот на изработка на извештајот (Септември 2021) нема можност да се анализираат ефектите од самото финансирање, но може да се донесат заклучоци во однос на финансираните компании и финансискиот резултат кој го имаат остварено во 2020-та година.

Основните макроекономски параметри врз кои што работењето на ФИТР има за цел директно да влијае се вкупниот БДП, Економскиот Раст, нивото на вложувања во Истражување и Иновации (R&D), ниво на вработеност и извоз се преку финансирање на иновативни проекти и проекти за технолошки развој, кои имаат додадена вредности и можност за глобален пласман. Поради тоа во продолжение ќе бидат појаснети токму тие економски индикатори кои ќе овозможат споредба со перформансот на компаниите. Се разбира, ФИТР има и квалитативни цели како задржување на младите и намалување на така наречениот “Brain Drain”, поддршка во процесот на креирање на подобро платени работни места, зголемување на вработеноста и конкурентноста на претпријатијата, но истите не може да се квантифицираат а со тоа и не постои можност за обработка.

ПОЈАСНУВАЊЕ НА АНАЛИЗАТА

Анализата ќе биде извршена без навлегување во финансискиот (и комерцијален) перформанс на самите проекти односно производите и услугите кои што се ко-финансирани од ФИТР, како и повратот на инвестицијата за ФИТР или причините за избор на проектот. Исто така нема да се навлегува во природата на самите производи/услуги или бизнис моделите кои компаниите ги употребуваат при развој и комерцијализација.

За таа цел ќе бидат анализирани генералните финансиски резултати на компаниите по области, инструмент, проект и големина започнувајќи од годината пред финансирање и завршувајќи со 2-рата година по годината на финансирање. Растот ќе се мери кумулативно помеѓу годината пред финансирање како стандардна година на работење кај компаниите и две години (или една година) по финансирањето. Таквата анализа ќе овозможи анализа и донесување на заклучоци на ниво на сегменти и идна оптимизација на активностите и финансирањето на ФИТР. Симулацијата која е изработена за ефектите од дополнителен приход (финансирање) дополнително дава увид за тоа во кои сегменти и инструменти би се предизвикало најголемо влијание како во самите компании така и макро-економски.

За креирање на анализата се доставени финансиски податоци од компаниите кои биле корисници на ко-финансирање од ФИТР. Дел од компаниите се основани единствено со цел за аплицирање на инструментот “Start-Up/Spin-Off” што посочува дека немаат финансиски историјат а со тоа и нема можност да се анализираат пред самиот проект. Анализата е извршена на просечните вредности по компанија и просек од просечните вредности по вработен и генерално на ниво на цело портфолио кое има ко-финансирање од ФИТР. Така се овозможува споредба помеѓу годините пред и по финансирање и споредба на перформансите помеѓу инструменти, проекти, големина и област на проектот.

Извор на податоци: Фонд за Иновации и Технолошки Развој, Државен завод за Статистика и Централен Регистар.

В. МАКРО-ЕКОНОМСКИ ПАРАМЕТРИ НА МАКЕДОНСКАТА ЕКОНОМИЈА

Пред започнување на анализата на податоците во однос на проектите и перформансот на компаниите потребно е да се прикажат генералните макроекономски податоци на Република Северна Македонија. Истото во подоцнежната анализа овозможува споредба помеѓу генералниот резултат на економијата и компаниите кои се ко-финансирани од ФИТР.

Според расположливите податоци, вредноста на БДП во периодот 2015-2019 година изнесувала помеѓу 9.11 – 11.24 милијарди евра со просечна реална стапка на раст од 2.78%. Според проекцијата за 2020-та година, во која поради кризата предизвикана од COVID-19, економската активност и приватната потрошувачка значително опадна. Прелиминарните пресметки се очекува вкупниот БДП да се намали за -4.5%. За 2021-ва се очекува остварување на позитивен раст и нормализирање на економските текови и истиот интензитет да продолжи и во 2022-ра година.

Стапката на невработеност на крајот од 2020-та година изнесува 16.40% и е намалена за приближно 10% од 2015-та кога изнесувала 26.10%. Голема е веројатноста да трендот на намалување да продолжи и во 2021-ва година. Просечната нето-плата во истиот период има раст од 369 евра до 470 евра или 27%.

Директните инвестиции во анализираниот период се помеѓу 1.80% (2017) и 5.60% (2018) или во апсолутен износ 180 – 603 милиони евра. Вкупната вредност на директните инвестиции во период од 6 години изнесува 1.87 милијарди евра или во просек 312 милиони евра годишно.

Последните макроекономски индикатори кои се прикажани во Табела 01 се во однос на увозот и извозот. И двата индикатори имаат пораст помеѓу 2015 – 2019 во кои што извозот се зголемува од 4.08 на 6.43 милијарди евра, додека увозот од 5.80 на 8.44 милијарди евра. Во кризната 2020-та година и двата индикатори се намалуваат во однос на 2019-та, но се очекува во 2021-ва да се вратат на преткризниот период.

Од извештајот за МАСИТ “ИКТ Индустијата во Северна Македонија” во која се анализира перформансот на ИТ компаниите од аспект на трговската размена, заклучено е дека тој сектор бележи значително позитивен трговски биланс, односно од вкупниот приход 66% се извезени а 23% увезени остатокот е за домашните компании. Постои веројатност да ко-финансираните проекти од ИТ сегментот, да го остваруваат истиот извозен потенцијал. Всушност, еден од најголемите бенефити на ИТ индустријата (со акцент на “Компјутерско програмирање”) е високо позитивниот трговски биланс кој може да влијае за намалување на трговскиот дефицит на целата економија, додека истиот сектор претставува еден од главните за ко-финансирање од ФИТР.

ГРАФИКОН 01

Вредност на БДП и стапка на реален раст на БДП
Во милијарди ('000 000 000) евра

Извор: Државен завод за статистика – Бруто-домашен производ на Република Северна Македонија во 2019 година ([3.1.20.16 mk.pdf\(stat.gov.mk\)](#)). Вредноста за 2019 е проценета.

ТАБЕЛА 01

Основни макроекономски индикатори

ИНДИКАТОР	ГОДИНА					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1 БДП (% стапка на раст)	3.90	2.80	1.10	2.70	3.2*	-4.5*
2 Инфлација (крај на период на годишна основа во %)	-0.40	-0.20	2.40	0.90	0.40	2.30
3 Стапка на невработеност (во %)	26.10	23.70	22.40	20.70	17.30	16.40
4 Извоз (во милијарди евра)	4.08	4.39	5.01	5.86	6.43	5.77
5 Просечна нето-плата (во евра)	369	381	388	419	436	470
6 Увоз (во милијарди евра)	5.80	6.17	6.83	7.67	8.44	7.59
7 Трговски биланс (во милијарди евра)	-1.71	-1.78	-1.81	-1.81	-2.00	-1.81
8 Директни инвестиции (нето - како % од БДП)	2.30	3.30	1.80	5.60	3.20	1.90
9 Директни инвестиции (нето - во милиони евра)	202.80	316.90	180.00	603.70	363.30	205.70

Извор: Народна Банка на Република Северна Македонија

С. ИСТРАЖУВАЊЕ И РАЗВОЈ ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Бидејќи во основа ФИТР финансира иновативни проекти кои спаѓаат во доменот на Истражување и Развој на нови производи и услуги, една од информациите која е потребно да се анализира е процентот од БДП кој се вложува во тие активности на годишно ниво. Според податоците од Светска Банка за 2018-та година, Северна Македонија е на 82-ра позиција според учеството на истражување и развој во вкупниот БДП на државата.

Процентот од БДП издвоен за R&D во периодот помеѓу 2015-2018-та година изнесувал помеѓу 0.36% (2018/19) – 0.44% (2015/16) или максимум 42 милиони евра годишно. Според официјалните податоци од Светска Банка во однос на процентот од БДП кој државите го вложуваат во истражување и развој ([World Bank – Research and Development Expenditure %](#)), во период од 4 години (за кои има официјални податоци) се вложени вкупно помеѓу 150 – 160 милиони евра од активните компании во Северна Македонија. Во 2019-та според проценетото вложување во истражување и развој ќе биде помеѓу двете вредности (0.40%) или приближно 44 милиони евра.

Во период од 5 години (за кои се прикажани податоци) на државно ниво се вложени помеѓу 201 – 210 милиони евра (вклучувајќи ја и процената за 2019-та) проектите кофинансирани од ФИТР учествуваат со 36%-41% во вкупното истражување и развој во Северна Македонија. Дел од средствата кои што се кофинансирани од ФИТР не се директно искористени во Истражување и развој, туку пазарна анализа, плати, опрема и слични инвестиции кои што индиректно влијаат за зголемување на иновативните активности во компаниите.

Според Графикон 03 забележливо е дека износот вложен во “Истражување и Развој” и “Економскиот раст” немаат меѓусебна корелација. Истото сугерира дека инвестициите во “Истражување и Развој” (иако генерално се на ниско ниво) се континуирани и стабилни без разлика на осцилациите во Економскиот раст. Пример, во 2017-та кога Економскиот Раст изнесува 1.10% наспроти 0.36% за “Истражување и Развој” во истата година, споредбено со 3.90% наспроти 0.44% во 2015-та година.

Консултантска проценка: вредноста на вкупните инвестиции во истражување и развој во Македонската економија се пониски во однос на дел од соседните држави. Споредбено Србија во 2018-та вложува 0.92% и Бугарија 0.77%. ФИТР со проценетото учество (директно и индиректно влијание во иновациите) од 36%-41% преку кофинансирањето на иновативни проекти на компаниите се очекува дополнително да ги мотивира и останатите компании да ги зголемат инвестициите. Всушност една од препораките е ФИТР да ги едуцира постоечките компании за значењето на иновативните активности и да ја зголеми соработката со приватниот сектор со особен акцент на соработка помеѓу компаниите и start-up сегментот што ќе овозможи забрзан раст и на двата сегменти.

Напомена: вредностите на растот БДП за 2019 и 2020 е проценета и не е финална и податоците за Истражување и Развој како процент од БДП се достапни до 2018-та година.

ГРАФИКОН 02

Вкупна вредност на истражување и развој во Северна Македонија

Период: 2015 - 2019

Вкупна вредност за период: 201 милион евра

Извор: Државен завод за статистика – Соопштение: Бруто-домашен производ на Република Северна Македонија во 2019 година ([3.1.20.16 mk.pdf \(stat.gov.mk\)](#)).

Напомена: вредноста за Истражување и Развој за 2019-та година е проценета.

ГРАФИКОН 03

Економски раст и Истражување и развој како % од БДП

Период БДП: 2015 - 2020

Период R&D: 2015 -2018

Извор: Народна Банка на Република Северна Македонија и Светска Банка ([World Bank – Research and Development expenditure \(% of GDP\)](#))

С1. УЧЕСТВО НА ИНОВАТИВНИТЕ ПРОЕКТИ ВО ВКУПНИОТ ПРИХОД НА КОМПАНИИТ

Во Табела 02 е анализирано учеството на вредноста на проектите ко-финансирани од ФИТР во вкупниот приход на компаниите во годината на финансирање. Истото е изработено да се анализира учеството од една страна, но и да се направи споредба со генералното инвестирање во иновации и развој на ниво на економија. Бидејќи преку ФИТР се финансираат иновативни проекти и проекти за технолошки развој, целокупната вредност од 88 милиони може да биде класифицирана како вложувања кои имаат значаен придонес во Истражување и Развој, без оглед на тоа дали е развој на самиот производ/услуга или пак трошоци кои директно ги поттикнуваат иновативните производи или комерцијализација на истите.

Вкупните 88 милиони евра за 5 годишен период учествуваат вкупно 36%-41% во 210-те милиони кои што се вложени во истражување и развој од домашните компании. Се разбира, значаен дел од ко-финансираните проекти од ФИТР се и за комерцијализација на производи и услуги кај компаниите, технолошки подобрувања/технолошки развој, но со учеството се потенцира значењето на финансирањето на проектите во R&D сегментот.

Изработената анализа посочува дека иновативните проекти учествуваат со значаен процент во вкупниот приход на компаниите. Всушност, кај "Start-up" компаниите кои што се основани најчесто за аплицирање на програма од ФИТР, вкупната вредност на инвестиции изнесува 6.42 милиони евра од кои 4.24 милиони се ко-финансирани од ФИТР додека 2.17 милиони се од ко-финансирани од компаниите. Вредноста на проектите кај "Start-Up" (без вработени) компаниите го надминува вкупниот приход со 2,879%, од кои 1,904% се предизвикани од ФИТР а 976% од финансиите од самите компании.

Микро и малите претпријатија (кои што веќе се имаат етаблирано но повторно поголем дел спаѓаат во "Start-Up" сегментот) имаат учество на инвестициите од 85% во вкупниот приход, од кои 52% отпаѓаат на ко-финансирањето од ФИТР и 33% од самите компании. Учеството на финансирањето сугерира дека во просек изнесува приближно една година стандардно работење на компаниите.

Во средните компании учеството на проектите во вкупните приходи е 9.14% од кои 3.95% се ко-финансирани од ФИТР додека останатите 3.95% се ко-финансирани од компаниите. Забележливо е дека и кај средните компании учеството на проектите значајно го надминуваат просекот на ниво на економија (0.4%). Единствено кај големите компании, процентуалното учество на проектите во вкупниот приход е приближно на ниво на целата економија со 0.58%, но во посочениот сегмент има само една компанија.

Напомена: Во делот каде се анализираат програмите се дефинира растот кој што го остваруваат овие компании во периодот од неколку години.

ТАБЕЛА 02

Учество на вредноста на проектите во вкупниот приход на компаниите во годината на финансирање
Во милиони ('000 000) евра

КРИТЕРИУМ	Големина на претпријатие				
	Без вработени	Микро	Мало	Средно	Големо
1 Вкупни приходи	0.22	29.86	87.71	106.50	139.70
2 Вкупни расходи	0.12	27.98	79.01	104.36	123.60
2 Вредност на проектите	6.42	25.43	20.96	9.73	0.82
2.1 Ко-финансирање од ФИТР	4.24	15.52	10.78	4.21	0.53
2.2 Ко-финансирање од компанијата	2.17	9.91	10.18	5.52	0.28
3 Учество на вкупната инвестиција во вкупен приход	2879.08%	85.18%	23.89%	9.14%	0.58%
3.1 Учество на ко-финансирањето од ФИТР во вкупен приход	1904.16%	51.99%	12.29%	3.95%	0.38%
3.2 Учество на ко-финансирањето од компанијата во вкупен приход	974.92%	33.19%	11.61%	5.18%	0.20%

Напомена: без вработени се компаниите кои што се основани како "Start-up" со основна цел за развој на иновативна идеја (проектот) и аплицирање на ФИТР со истиот.

Според податоците од проектите ко-финансирани од ФИТР во периодот од 2015 – 2021 вкупната вредност на проектите изнесува 88.25 милиони евра. Од вкупната вредност 49.32 милиони евра (55%) се ко-финансирани од ФИТР додека 38.93 милиони евра (45%) се од финансии издвоени од самите компании. Во периодот финансиската поддршка е дадена за 669 проекти. Просечната вредност на проектите изнесува 132,236 евра, од кои 73,893 се ко-финансирани од ФИТР додека останатите 58,343 се ко-финансирани од самите компании. Финансиската поддршка ја искористиле 600 компании, од кои што 533 имаат користено поддршка за 1 проект, 65 компании поддршка за 2 проекти и 2 компании поддршка за 3 проекти (вкупно 669 проекти).

Програмите за финансирање на проектите имаат два извори “План за Економски развој” од Владата на Република Северна Македонија и заем од “Светска Банка”. Според програмата, најголем процент или 398 (59%) од 669 се во рамките на “Планот за економски раст” со вкупна вредност од 55.80 милиони евра. Втора програма е со заем од “Светска Банка (WB SDIS)” преку која се ко-финансирани 191 проекти со вкупна вредност од 12.99 милиони евра. Последна е комбинираната програма креирана од “Светска Банка” и “Планот за Економски развој” преку која се финансирани 80 проекти со вкупна вредност од 19.68 милиони евра. Како што се анализира и во продолжение на извештајот, финансиите од “Светска Банка” во поголем процент се искористени за финансиска поддршка на новоосновани “Start-Up” претпријатија.

Имајќи во предвид дека најчесто се финансирани “Start-Up”, микро и мали компании кои имаат просечни приходи помеѓу 100,000 – 1,000,000 евра годишно, просечната вредност на проектите учествува со значителен процент ([линк](#)) во вкупниот приход на компаниите. **Консултантски заклучок:** како што е и детално анализирано во продолжение на извештајот, инвестициската активност на компаниите кои што се ко-финансирани од ФИТР е значително повисока во споредба со просекот на ниво на цела економија и во сооднос со приходот на самите финансирани компании. Имајќи го во предвид конвенционалниот (банки и финансиски институции) начин на финансирање кој побарува обезбедувањата во вид на хипотека, меница или обезбедување и просечната вредност на проектите, голема е веројатноста дека компаниите без поддршката на ФИТР не би инвестирале во истражување и развој, технолошки.

Напомена: Во прикажаните пресметки и графикони вклучени се и проектите кои се финансирани во 2021-ва година. Во поединечната анализа на програмите и инструментите истите се исклучени бидејќи фискалната година (2021-ва) не е завршена и нема начин како да се изработи тренд или анализира нивниот перформанс.

ВКУПНО КО-ФИНАНСИРАНИ 669 ПРОЕКТИ

ВКУПНА ВРЕДНОСТ	ФИТР	КОМПАНИИ
88.25 € милиони	49.32 € милиони 55%	38.93 € милиони 45%
ПРОСЕЧНА ВРЕДНОСТ	ФИТР	КОМПАНИИ
132,236 €	73,893 €	58,343 €

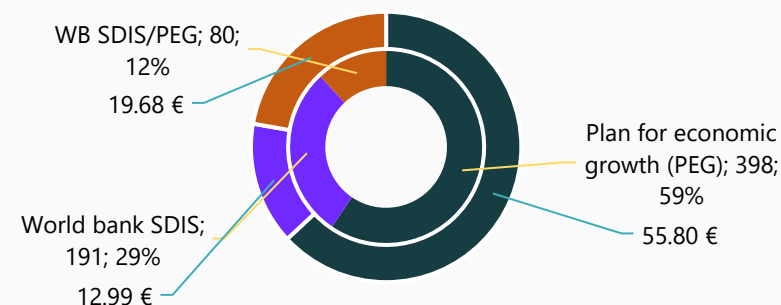
ГРАФИКОН 04

Број на финансирани проекти според програма

Период: 2016 – 2021

Вкупно проекти: 669

Вредности во милиони (‘000 000) евра

Во претходниот дел е анализирана програмата од која се добиени финансиските средства, додека во тековниот дел се анализираат самите инструменти преку кои се ко-финансирани проектите на компаниите.

Start-Up/Spin-off: првиот инструмент преку кој се ко-финансирани 171 проект (27%) има вкупна вредност на проектите од 6.17 милиони евра од кои што 4.73 се ко-финансирани од ФИТР. Просечната вредност по проект изнесува 36,000 евра од кои што 28,000 евра се ко-финансирани од ФИТР. Всушност, најголем број на проекти се финансирани под овој инструмент, но по вкупна вредност на проектите истиот е 5-тата позиција и после “Technology development – COVID19” бележи најниска просечна вредност по проект.

Improvement of innovation: вториот инструмент преку кој се ко-финансирани 110 проекти (17%) има вкупна вредност на проектите од 21.63 милиони евра и е инструментот преку кој се ко-финансирани најмногу средства односно 14.54. Просечната вредност по проект изнесува 197,000 евра од кои што 132,000 се ко-финансирани од ФИТР.

Technology Development for accelerated economic growth: преку третиот инструмент се финансирани 103 проекти со вкупна вредност од 11.01 милиони евра, од кои што ко-финансирани од ФИТР се 5.72 милиони евра. Просечната вредност по проект изнесува 107,000 евра со просечно учество на ФИТР од 56,000 евра. **Напомена:** инструментот е лансиран во 2021-ва година што оневозможува анализа на перформансот на компаниите пред и по добивање на финансиите.

Commercialization: преку инструментот за комерцијализација на производи/услуги се финансирани 93 проекти (14%) со вкупна вредност од 21.27 милиони од кои што ко-финансирани од ФИТР се 14.18 милиони евра.

Technology development – COVID-19: преку инструментот чија цел е технолошки развој на компаниите во периодот на пандемијата во 2020-та година се финансирани 92 проекти (14%) со вкупна вредност од 2.68 милиони евра и просечна вредност на проект од 29,000 евра. Ко-финансирањето од ФИТР изнесува 1.64 милиони или просечно 18,000 евра по проект.

Technology development: преку инструментот за развој на технологии се финансирани 36 проекти (6%) со вкупна вредност од 6.15 милиони евра и просечна од 171,000 евра. Ко-финансирањето од ФИТР изнесува 1.78 милиони со просечна вредност по проект од 50,000 евра. Овој инструмент е еден од трите каде вредноста на ко-финансирањето од ФИТР е пониско од тоа на самите компании.

**ТАБЕЛА 03
БРОЈ И ВРЕДНОСТ НА ПРОЕКТИ СПОРЕД ИНСТРУМЕНТ**

Инструмент	Вкупно проекти	% учество	ВРЕДНОСТ И РАСПРЕДЕЛБА			ПРОСЕК	
			Во милиони ('000 000) евра			Проект	ФИТР
			Вкупно	ФИТР	Комп.		
1 Start-up/Spin-off	171	27%	6.17	4.73	1.44	0.036	0.028
2 Improvement of Innovation	110	17%	21.63	14.54	7.08	0.197	0.132
3 Technology development for economic growth	103	16%	11.01	5.72	5.29	0.107	0.056
4 Commercialization	93	14%	21.27	14.18	7.09	0.229	0.152
5 Technology development COVID19	92	14%	2.68	1.64	1.04	0.029	0.018
6 Technology development	36	6%	6.15	1.78	4.37	0.171	0.050
7 Technology development (fast track)	32	5%	7.11	2.10	5.01	0.222	0.066
8 Technology extension	4	1%	3.23	1.40	1.83	0.808	0.351
9 Business Accelerator	3	0%	1.99	1.44	0.55	0.665	0.481

Напомена: Инструментите се рангирани според бројот на финансирани проекти.

Technology development (fast track): преку седмиот инструмент се финансирани 32 проекти (5%) со вкупна вредност од 7.11 милиони евра и просечна вредност по проект од 222,000 евра. Висината на ко-финансирање од ФИТР изнесува 2.10 милиони или во просек 66,000 евра по проект.

Technology extension и Business Accelerator: преку инструментот за “Технолошки екстензии” се финансирани 4 проекти со вкупна вредност од 3.23 милиони евра и просечна вредност по проект од 808,000 евра. Овој инструмент има втора највисока просечна вредност по проект како и ко-финансирање од ФИТР од 351,000 евра/проект. Највисок просек има последниот инструмент за “Бизнис акцелератори” со вредност на ко-финансирањето од 481,000 евра по проект.

Напомена: во деталната анализата на финансиските перформанси ќе бидат анализирани само инструментите кои што имаат над 90 компании и кои што имаат историски податоци што овозможуваат соодветна анализа (пример за истражувањето не се расположливи податоците за Technology Development for economic growth и Technology development – COVID-19).

D2. ПРЕГЛЕД НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ ПРОЕКТИ ПО ОБЛАСТ НА ПРОЕКТОТ

Како што е и претходно анализирано, вкупната вредност на проектите кои се финансирани во периодот до 2021-ва година е 88 милиони евра, од кои што ФИТР има ко-финансирано 49 милиони или 56% додека останатите 38 милиони се средства кои што имаат вложено самите компании. Финансирани се проекти од 24 различни области прикажани во ТАБЕЛА 04. Забележливо е дека во сите индустрии ко-финансирањето на ФИТР е поголемо од тоа на самите компании и во најголем процент се издвоени средства за финансирање на проекти во области кои што се поврзани со ИТ, Машинство, Технологија или поврзани индустрии. Всушност техничките и информатичките области учествуваат со приближно 40% во вкупното финансирање. Просечната вредност на проектите осцилира од 30,000 евра во областа Ветерина до 310,000 евра во Инженерство. Најголем дел од проектите (областите) осцилираат помеѓу 90,000 – 140,000 евра од кои што приближно 55% се ко-финансирани од ФИТР додека останатите 45% од компаниите.

Поединечно најголем процент или 24% од ко-финансираните проекти со вкупна вредност на проектите од 21 милиони евра и 171 проекти се во областа на ИТ. Истото е и очекувано имајќи во предвид дека е моментално индустријата со голем број на иновации кои можат да се пласираат на глобален пазар. Од финансиите во ИТ, 13.48 милиони се ко-финансирани од страна на ФИТР а 7.79 милиони од компаниите. Просечната вредност на проектите во ИТ сегментот е 120,000 евра.

Поголем број на проекти или над 40 (без ИТ) има во 5 области и тоа Здравство и Медицина, Машинство, Градежништво, Технологија, Маркетинг и продажба. Од овие области, најголема просечна и вкупна вредност на проектите има во Машинство со 210,000 евра и вкупни инвестиции од 9,67 милиони евра.

Како области со најмал број на проекти се Биомедицина, Ветерина, Инженерство и Фармација со 6 проекти вкупно и вкупни инвестиции од приближно 1 милион евра.

Напомена: анализата е направена според областа на проектот во кој што се финансира а не индустриската дејност на компанијата. Во интерес на анализата и добивање на релевантни заклучоци дел од областите ќе бидат групирани според генералните области (пр. Здравство, Медицина, Биохемија и Фармација или Машинство и Инженерство). Во анализите во продолжение на овој извештај дел од областите ќе бидат споени под еден назив за посоодветна анализа и заклучоци.

ТАБЕЛА 04
ОБЛАСТ И ВРЕДНОСТ НА ФИНАНСИРАЊЕ
Вредности во милиони ('000 000) евра

	Област на проектот	Број на проекти	УЧЕСТВО ВО ФИНАНСИРАЊЕ/ВРЕДНОСТ НА ПРОЕКТ				
			Компанија	ФИТР	Вкупна вредност	Просек	Учество*
1	ИТ	171	7.79	13.48	21.27	0.12	24%
2	Здравство и Медицина	55	2.73	2.67	5.40	0.10	6%
3	Машинство	46	4.51	5.17	9.67	0.21	11%
4	Градежништво	42	3.28	2.81	6.09	0.14	7%
5	Технологија	41	2.01	1.87	3.88	0.09	4%
6	Маркетинг и Продажба	41	1.21	1.13	2.34	0.06	3%
7	Текстилна индустрија и Кожа	37	2.33	2.64	4.97	0.13	6%
8	Земјоделство	34	2.19	2.48	4.67	0.14	5%
9	Енергија и Енергетски Извори	29	1.74	2.79	4.52	0.16	5%
10	Едукација	27	1.02	2.45	3.47	0.13	4%
11	Креативна индустрија	26	1.20	1.44	2.64	0.10	3%
12	Услужна дејност	23	1.74	1.01	2.75	0.12	3%
13	Процесирање на храна	21	2.43	2.92	5.35	0.25	6%
14	Електроника	21	1.27	1.87	3.14	0.15	4%
15	Екологија	18	1.22	1.61	2.83	0.16	3%
16	Економија	8	0.18	0.27	0.45	0.06	1%
17	Мебел и преработка на дрво	7	0.90	0.84	1.74	0.25	2%
18	Биохемија	7	0.24	0.53	0.78	0.11	1%
19	Автомобилска индустрија	5	0.52	0.62	1.14	0.23	1%
20	Транспорт	4	0.14	0.34	0.47	0.12	1%
21	Фармација	2	0.01	0.06	0.07	0.04	0%
22	Инженерство	2	0.32	0.31	0.63	0.31	1%
23	Ветерина	1	0.01	0.02	0.03	0.03	0%
24	Биомедицина	1	0.04	0.10	0.14	0.14	0%
Вкупно		669	39.03	49.43	88.47		100%
		Учество	44%	56%	100%		

*Напомена: учеството е калкулирано како сооднос на вкупната вредност на проектите во определена област наспроти вкупната вредност на финансираните проекти.

Е. ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ

Анализата за основните финансиски параметри ќе се изврши на вкупниот број на компании без сегментирање по било кој основ (*големина, сектор, број на вработени и сл.*) за да се дефинира генерално какво остварување имаат ко-финансираните компании. **Еден важен заклучок е дека групата компании во кризната 2020-та имаат остварено раст на приходите, расходите, профитот, и бројот на вработени, следствено и според просечните вредности. Забележливо е дека компаниите, помеѓу 2019-2020-та година бележат раст на приходите од приближно 8% на расходите 7% и на профитот 21%, споредбено со целата економија која има пад од -4.5%.**

Според основните индикатори, вкупниот приход кој го остваруваат 93 компании кои се ко-финансирани од ФИТР во 2017-та година изнесува 278 милиони евра, додека во 2020-та 125 компании остваруваат 417 милиони евра. Од друга страна во истиот период, расходите изнесувале 252 милиони во 2017 и 372 милиони во 2020-та. Профитот кај компаниите има пораст од 24 милиони на 42 милиони помеѓу 2017 и 2020 година. Бројот на вработени исто така се има зголемено и кај двете групи (2017/18 – 2019/20). Според податоците од последните две години во 2020-та 125 компании вработувале 8,439 лица за кои се имаат издвоено 77 милиони евра.

Посоодветна споредба и анализа на трендовите во временските серии може да се изврши преку просечните вредности по вработен и компанија. Забележливо е дека просекот за индикаторите помеѓу 2017 – 2020 година (делови 5 и 6) има различен интензитет. Најзначаен или 17% раст помеѓу 2020 – 2017 година има профитот на компаниите, потоа просечните приходи со 0% и расходите бележат намалување од -1%. На зголемување на нето-профитот постои веројатност да влијаат оптимизација на трошоците, процесите или воведување на нов производ или иновација. Позитивен индикатор е дека зголемување на приходите (и расходите) се зголемиле и просечните трошоци за вработен по вработен за 8% или од 8,516 евра во 2017 на 9,160 евра во 2020-та година. Всушност, трошоците за вработени по вработен се имаат зголемено со повисок процент отколку просечниот приход и расход кои имаат раст од 4% односно 3%, што посочува дека компаниите вложиле повеќе средства во вработените, отколку што се зголемил просечниот приход од истите вработени.

Генерален заклучок е дека компаниите кои се дел од портфолиото на ФИТР бележат позитивни финансиски резултати по сите индикатори вклучувајќи и раст на број на вработени, приход, профит и расходи и во кризната 2020-та година. Сепак, растот на просечниот приход и расход по вработен заостанува зад генералниот раст, што посочува на пониска оптимизација на човечкиот капитал во однос на останатите процеси.

Напомена: споредбата на *основните индикатори* е најсоодветно да се разгледува/анализира во две групи 2017–2018 и 2019–2020-та бидејќи бројот на компании е идентичен во тие години. 2015/16 се изоставени од анализата поради малиот број на компании и потенцијалот да ја дисторзираат анализата и да се донесат погрешни заклучоци.

ТАБЕЛА 05

ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ПЕРФОМАНСИ НА КОФИНАНСИРАНИ КОМПАНИИ

1 ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ	ГОДИНА			
	2017	2018	2019	2020
1.1 Вкупни приходи	278,536,479	306,354,621	385,919,356	417,174,352
1.2 Вкупни расходи	252,883,920	281,855,408	348,615,411	372,949,196
1.3 Вкупен профит	24,023,344	26,229,925	34,630,849	41,995,373
1.4 Учество на расходи во вкупни приход	91%	92%	90%	89%
1.5 Вкупно финансирање од ФИТР	803,908	19,668,554	15,377,305	112,231
1.6 Трошоци за вработените	50,057,058	54,673,872	71,731,507	77,301,880
1.7 Вкупно вработени	5,876	6,202	8,231	8,439
2 ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ ПО КОМПАНИЈА	2017	2018	2019	2020
2.1 Просечни приходи по компанија	1,039,315	1,143,114	962,392	1,040,335
2.2 Просечни расходи по компанија	943,597	1,051,699	869,365	930,048
2.3 Просечен профит по компанија	89,639	97,873	86,361	104,727
2.4 Просечен број на вработени по компанија	22	23	21	21
3 ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ ПО ВРАБОТЕН	2017	2018	2019	2020
3.1 Просечни приходи по вработен	47,402	49,396	46,886	49,434
3.2 Просечни расходи по вработен	43,037	45,446	42,354	44,194
Просечни трошоци за вработените по				
3.3 вработен	8,519	8,816	8,715	9,160
4 ДОПОЛНИТЕЛНИ ИНДИКАТОРИ	2017	2018	2019	2020
Учество на расходи за вработени во вкупни				
4.1 приходи	18%	18%	19%	19%
Учество на расходи за вработени во вкупни				
4.2 расходи	20%	19%	21%	21%
4.3 Нето-профитна маржа	9%	9%	9%	10%

5 РАСТ/ПАД НА ПРОСЕЦИ ПО КОМПАНИЈА	2020/2017*
5.1 Просечни приходи по компанија	0%
5.2 Просечни расходи по компанија	-1%
5.3 Просечен профит по компанија	17%
5.4 Просечен број на вработени по компанија	-4%
6 РАСТ/ПАД НА ПРОСЕЦИ ПО ВРАБОТЕН	2020/2017*
6.1 Просечни приходи по вработен	4%
6.2 Просечни расходи по вработен	3%
6.3 Просечни трошоци за вработените по вработен	8%

Напомена: Растот/падот е пресметан како сооднос помеѓу вредностите за 2020-та и 2017-та година каде 2017 е база година (n). Пресметката е $((n+3)/n)-1$ *100.

Е1. ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА И ГОЛЕМИНА НА КОМПАНИЈА

Вториот дел го анализира перформансот на компаниите според нивната големина во годината, пред и една до две години по финансирањето. Првата група без вработени е интегрирана со втората група микро претпријатијата (1-9 вработени) бидејќи по добивање на финансирањето вработуваат минимум 1 лице со што преминуваат во втората група и со тоа нема можност да се анализира нивниот перформанс ако се гледаат како компании без вработени. Во сегментот на големи компании (250+ вработени) има само една компанија и истото не дава можност за анализа на тој сегмент. Всушност, компанијата е исклучена од сите наредни анализи бидејќи значајно ја менува целосната слика во инструментите и програмите од каде што има добиено финанси.

Најголем дел од средствата се насочени кон микро претпријатијата (вклучувајќи ги и без вработените) со вредност на финансирањето од 25.43 милиони евра од кои што ФИТР ко-финансира 15.52 милиони додека останатите 9.91 се од компаниите. Просечната вредност на овие проекти се 90,000 евра. Најголем број на проекти пак се ко-финансирани кај малите претпријатија или 317 проекти со вкупна вредност од 20.96 милиони евра и просечна вредност по проект од приближно 70,000 евра. Средни и големи компании учествуваат со вкупно 61 проекти и вкупна вредност од приближно 10,5 милиони евра и просечна вредност на проекти помеѓу 120,000 – 180,000 евра.

ТАБЕЛА 06

Проекти според големина на компанија
Вредности во милиони ('000 000) евра

Дејност/област на проектот	ФИНАНСИРАЊЕ				
	Вкупно проекти	Вкупна вредност	Компанија FITR	Просечна вредност	
Микро Претпријатие	291	25.43	9.91	15.52	0.09
Мало Претпријатие	317	20.96	10.18	10.78	0.07
Средно Претпријатие	54	9.73	5.52	4.21	0.18
Големо Претпријатие	7	0.82	0.28	0.53	0.12

E1.1 ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА И ГОЛЕМИНА НА КОМПАНИЈА – БЕЗ ВРАБОТЕНИ И МИКРО

Првата анализирана група, според големина, се претпријатијата без или микро до 9 вработени. Иако се две категории, анализирани се комбинирано бидејќи компаниите без вработени при првото вработување се “префрлуваат” во следната група што го усложнува нивното индивидуално анализирање. Во годината на финансирање се поднесени (финансирани) вкупно 280 проекти со вредност од 31.85 милиони евра од кои што 19.77 милиони се ко-финансирани од ФИТР додека останатите 12.08 милиони евра од самите компании. Вкупната инвестиција на проектите (31.85 милиони евра) во вкупниот приход остварен од средните компании (30.08 милиони евра) учествува со 105.88%.

Генерално, од финансиските податоци може да се изведе заклучокот дека перформансот на анализираниите компании бележи унапредување во годините пред и две години по финансирање на проектот. Просечниот приходи по компанија има раст од 14% од 114,024 евра на 130,111 евра, просечниот расход има идентичен раст од 14% помеѓу 106,149 евра и 121,176 евра. Просечната добивка се зголемува за 38% од 9,070 евра на 12,529 евра. Во групата без вработени и микро претпријатија очекувано е ризикот да биде повисок, со што дел од компаниите бележат загуба. Нето-добивката на целиот сегмент (добивка-загуба) е позитивна што укажува дека генерално компаниите имаат позитивен резултат.

Во однос на просечните вредности, можат да се изведат неколку заклучоци. Просечниот трошок за вработените како и бројот на вработени бележи раст во анализираниот период. Просечните трошоци за вработените се зголемуваат од 15,504 евра на 27,280 евра или за 76% додека бројот на вработени од 2,46 на 3,63 или за 48%. Имајќи во предвид дека се анализираат компании без вработени и микро (до 9 вработени) растот од 1.5 вработени по компанија е значаен. Од друга страна просечниот приход, расход и добивка по вработен бележат пад, односно приходот и расходот по -23% и добивката за -6%.

Освен растот на просечниот број вработени се забележува раст и на просечните трошоци за вработени по вработен од 6,297 евра на 7,509 евра и на просечната (месечна) нето-плата по вработен од 355 евра на 423 евра. Учетството на трошоците за вработените во вкупните приходи и расходи исто така бележат пораст од 14% на 21% (приходи), односно 15% на 23% (расходи). И покрај намалувањето на профитабилноста на ниво на вработен, нето профитната маржа е стабилна помеѓу 8% - 10% во анализираниот период.

Консултантски заклучок: Со голема веројатност може да се очекува дека во иднина компаниите да продолжат со растот по сите индикатори и стабилизација на просечниот профит и расход по вработен. Паралелно со тоа ќе се зголемуваат платите за моменталните вработени и ќе се зголемува учеството на трошоците за вработените во вкупните расходи и приходи на компаниите.

ТАБЕЛА 07
ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ НА ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ
ГОЛЕМИНА НА КОМПАНИИ: Без вработени и микро
Вредностите се во евра

Без вработени и микро компании 0 – 9 вработени	Година	Година	Година	2 години	% раст
	пред финанси рање n-1	на финанси рање n	по финанси рање n+1	по финанси рање n+2 [(n+2)/(n-1)*100]	
1 Просечни приходи	114,024	107,427	126,922	130,111	14%
2 Просечни расходи	106,149	100,368	114,663	121,176	14%
3 Просечна добивка	9,070	7,968	14,123	12,529	38%
4 Просечна загуба	2,144	1,560	2,938	4,658	117%
5 Учество на расходи во вкупни приходи	93%	93%	90%	93%	
6 Просечни трошоци за вработените	15,504	15,160	22,732	27,280	76%
7 Просечен број на вработени	2.46	2.58	3.48	3.63	48%
8 Просечни приходи по вработен	46,314	41,604	36,473	35,813	-23%
9 Просечни расходи по вработен	43,116	38,870	32,950	33,353	-23%
10 Просечна добивка по вработен	3,684	3,086	4,058	3,449	-6%
11 Просечни трошоци за вработените по вработен	6,297	5,871	6,532	7,509	19%
12 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	355	331	368	423	19%
13 Учество на расходи за вработени во вкупни приходи	14%	14%	18%	21%	
14 Учество на расходи за вработени во вкупни расходи	15%	15%	20%	23%	
15 Нето-профитна маржа	8%	7%	11%	10%	

Појаснување на годините: Година на финансирање е годината во која е прифатен проектот за финансирање од страна на ФИТР а не годината на реална исплата на средствата.

Појаснување на %раст/пад: се пресметува како сооднос помеѓу последната “2 години по финансирање” и првата “Година пред финансирање” односно кумулативен раст/пад.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

E1.2 ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА И ГОЛЕМИНА НА КОМПАНИЈА – МАЛИ

Втората група се Малите компании со вработени помеѓу 10 – 50, чии што проекти имаат вкупна вредност од 20,96 милиони евра од кои што 10.78 милиони евра се ко-финансирани од ФИТР и 10.18 се ко-финансирани од компаниите. Учеството на вкупните инвестиции (20,96) во вкупните приходи на малите компании (87,71 милиони евра) изнесува 23,89% и е значајно повисоко во однос на инвестирањето во Истражување и Развој на ниво на цела економија од 0.40%.

За разлика од другите две анализирани групи според големината, малите компании имаат прилично непостојан перформанс анализирано според финансиските индикатори. Генерално може да се заклучи дека компаниите бележат стагнација, но имајќи во предвид дека се изведено просеци по компанија (и вработен) од вкупните вредности, очекувано е дела дел имаат значително подобар резултат во споредба со други во истиот сегмент. **Доколку се анализираат според профитната маржа и учеството на трошоците за вработените во просечниот приход/растот, и намалувањето на приходот е пратено од намалување на расходот со паралелно значително зголемување на нето-добивката, може со голема веројатност да се заклучи дека компаниите генерално имаат континуиран и позитивен перформанс.**

Просечните приходи по компанија имаат намалување од -7% од 1,01 милиони евра на 0,94 милиони евра помеѓу првата и четвртата година но паралелно намалување на расходот од -10% од 0,93 милиони евра на 0,83 милиони евра. Како резултат, просечната добивка по компанија се има зголемено за 33% од 80,363 евра на 106,584 евра.

Просечните расходи за вработените се намалени за -3% (споредбено со -10% на просечните расходи) што посочува дека генералното намалување на расходите не е последица на намалување на плати или вработени туку со голема веројатност оптимизација на другите процеси во компаниите. Просечниот број од 24 вработени е приближно идентичен за сите четири години. Исто така просечните трошоци за вработените по вработен како и (месечната) нето-плата е издначена со пад од -1% или од 430 евра на 424 евра во анализираниот период.

Како потврда во однос на претходниот заклучок во однос на генералниот перформанс на малите компании, просечната добивка по вработен има раст од 34% односно од 3,310 евра на 4,451 евра помеѓу првата и третата година. Нето-профитната маржа исто така има раст од 8% на 11%.

ТАБЕЛА 08

ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ НА ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ ГОЛЕМИНА НА КОМПАНИИ: Мали претпријатија
Вредностите се во евра

Мали претпријатија 10 – 50 вработени	Година пред финансирање n-1	Година на финансирање n	Година по финансирање n+1	% раст [(n+1)/(n-1)*100]
1 Просечни приходи	1,015,274	963,897	943,894	-7%
2 Просечни расходи	930,501	868,290	833,405	-10%
3 Просечна добивка	80,363	90,249	106,584	33%
4 Просечна загуба	4,270	2,459	5,313	24%
5 Учество на расходи во вкупни приход	92%	90%	88%	
6 Просечни трошоци за вработените	185,247	169,094	180,117	-3%
7 Просечен број на вработени	24.28	24.11	23.95	-1%
8 Просечни приходи по вработен	41,822	39,979	39,417	-6%
9 Просечни расходи по вработен	38,330	36,014	34,803	-9%
10 Просечна добивка по вработен	3,310	3,743	4,451	34%
11 Просечни трошоци за вработените по вработен	7,631	7,013	7,522	-1%
12 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	430	395	424	-1%
13 Учество на расходи за вработени во вкупни приходи	18%	18%	19%	
14 Учество на расходи за вработени во вкупни расходи	20%	19%	22%	
15 Нето-профитна маржа	8%	9%	11%	

Појаснување на годините: Година на финансирање е годината во која е прифатен проектот за финансирање од страна на ФИТР а не годината на реална исплата на средствата.

Појаснување на %раст/пад: се пресметува како сооднос помеѓу последната “1 години по финансирање” и првата “Година пред финансирање” односно кумулативен раст/пад.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

E1.3 ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА И ГОЛЕМИНА НА КОМПАНИЈА – СРЕДНИ

Третата и последна анализирана група според големина се Средните компании кои имаат помеѓу 50 и 250 вработени. Најчесто се компании кои што имаат етаблиран бизнис модел и искуство во дадените области кое што е и генерално забележливо од финансискиот перформанс. Вкупната финансиска вредност на проектите кај средните компании изнесува 9.73 милиони евра од кои што 4.21 милиони евра се ко-финансирани од ФИТР додека поголем дел или 5.52 милиони се ко-финансирани од самите компании. Вкупната инвестиција на проектите (9.73 милиони евра) во вкупниот приход остварен од средните компании (106.50 милиони евра) учествува со 9.14%.

Средните компании по сите финансиски индикатори бележат раст 4-те анализирани години. Просечниот приход има пораст од 25% или помеѓу 3,65 милиони евра на 4,54 милиони, просечниот расход има приближно ист раст 24% или помеѓу 3,38 милиони евра на 4,19 милиони евра во истиот период. Просечната добивка пак има пораст од 238,477 евра на 327,094 евра или 37%. Евидентираната просечна загуба од приближно 4,400 евра е значително пониска од просечната добивка, од што може да се заклучи дека на ниво на сегмент компаниите остваруваат позитивни перформанси.

Просечните трошоци за вработените имаат раст од 33% помеѓу 712.155 и 944.511 евра. Во однос на индикаторите по вработен можат да се донесат неколку заклучоци. Просечниот број на вработени е приближно изедначен во анализираниот период со раст од 2% (2ца вработени), но просечниот трошок за вработен по вработен и просечната (месечна) нето-плата по вработен се зголемува за 31%. Истото посочува дека и покрај нискиот број на нови (дополнителни) вработувања, лицата вработени во средните компании во просек имале повисока плата за 1/3 во рок од 4 години. Просечната (месечна) нето-плата се зголемува од 348 евра на 455 евра, додека просечниот трошок за вработени по вработен се зголемува од 6,186 евра на 8,073 евра.

Расходите за вработените во просечниот приход е стабилен помеѓу 19% - 21%, додека учеството во просечните расходи е помеѓу 21% - 23% во истиот период. Понатамошното зголемување на приходот ќе придонесе за дополнително зголемување на платите на моменталните вработени со повторно помал процент на нови вработувања. Нето-профитната маржа е помеѓу 5%-7% иако во апсолутен износ просечната добивка во истиот период се има зголемено за 37% од 238.000 евра на 327.000 евра.

Генералниот перформанс на средните компании според финансиските индикатори е позитивен и стабилен. Имајќи во предвид дека и дека финансиските податоци се и за кризната 2020-ва година, поголем дел од компаниите имаат значително повисоки резултати во споредба со економијата во целина.

ТАБЕЛА 09

ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ НА ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ ГОЛЕМИНА НА КОМПАНИИ: Средни претпријатија
Вредностите се во евра

Средни претпријатија 50 – 250 вработени	Година	Година	Година	2 години	% раст
	пред финанси рање n-1	на финанси рање n	по финанси рање n+1	по финанси рање n+2	
					$[(n+2)/(n-1)*100]$
1 Просечни приходи	3,653,953	3,672,399	4,077,358	4,549,521	25%
2 Просечни расходи	3,383,700	3,598,786	3,776,879	4,197,706	24%
3 Просечна добивка	238,477	173,797	277,789	327,094	37%
4 Просечна загуба	3,945	115,031	2,327	4,392	11%
5					
Учество на расходи во вкупни приход	93%	98%	93%	92%	
6 Просечни трошоци за вработените	712,155	732,772	758,960	944,511	33%
7 Просечен број на вработени	115.13	112.14	106.41	117.00	2%
8 Просечни приходи по вработен	31,738	32,749	38,317	38,885	23%
9 Просечни расходи по вработен	29,390	32,092	35,493	35,878	22%
10 Просечна добивка по вработен	2,071	1,550	2,611	2,796	35%
11 Просечни трошоци за вработените по вработен	6,186	6,535	7,132	8,073	31%
12 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	348	368	402	455	31%
13 Учество на расходи за вработени во просечни приходи	19%	20%	19%	21%	
14 Учество на расходи за вработени во просечни расходи	21%	20%	20%	23%	
15 Нето-профитна маржа	7%	5%	7%	7%	

Појаснување на годините: Година на финансирање е годината во која е прифатен проектот за финансирање од страна на ФИТР а не годината на реална исплата на средствата.

Појаснување на %раст/пад: се пресметува како сооднос помеѓу последната "2 години по финансирање" и првата "Година пред финансирање" односно кумулативен раст/пад.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

Е2. ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА И ПРОГРАМАТА ПРЕКУ КОИ СЕ ФИНАНСИРАНИ

Првата анализа се однесува на програмите преку кои се финансирани проектите на компаниите. Генерално сите проекти се финансирани од две програми, Планот за Економски развој од Владата на Република Северна Македонија и втората од Светска Банка. Третата програма ги спојува претходните две. Поради тоа, ќе бидат анализирани разделените програми за да има можност да се изведат соодветни заклучоци за перформансот на компаниите.

Како што е наведено и во почетокот на овој извештај, вкупно се финансирани 669 проекти, од кои што 398 (59%) се финансирани од Планот за Економски развој (PEG) со вкупна вредност од 55.80 милиони евра (вклучително и финансирањето од самите компании). Програмата финансира широк дијапазон на проекти во различни области, големина на компании и инструменти. Според тоа компаниите имаат значително различни перформанси споредбено со втората програма. Преку втората или програмата на Светска Банка (SDIS) се финансирани 191 проекти (29%) со вкупна вредност на проектите од 12,99 милиони евра. Преку оваа програма најчесто се финансирани "Start-Up/Spin-Off" компании или проекти кои се во доменот на ИТ и високата технологија.

Преку комбинираната програма WB SDIS/PEG се финансирани вкупно 80 проекти (12%) со вкупна вредност од 19,68 милиони евра.

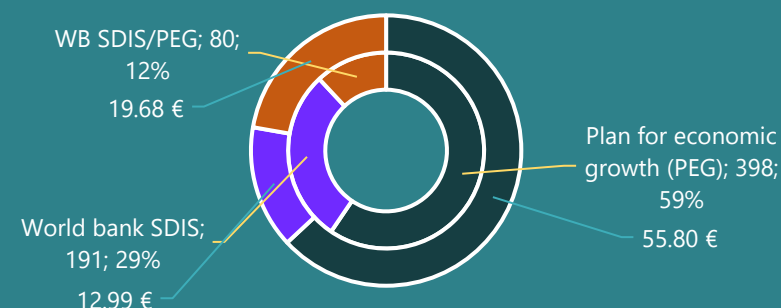
ГРАФИКОН 05

Број на финансирани проекти според програма

Период: 2016 – 2021

Вкупно проекти: 669

Вредности во милиони ('000 000) евра

E2.1 ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА И ПРОГРАМА “ПЛАН ЗА ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ”

Најпрво е потребно да се анализира генералниот перформанс на компаниите според програмата преку која се финансирани. ФИТР е носител на третиот столб од Планот за Економски Раст донесен од Владата на Република Северна Македонија. Преку програмата се финансирани 398 проекти со вкупна вредност од 55.80 милиони евра. 74 компании се ко-финансирани за различни инструменти преку истата програма.

Од анализираниите финансиски параметри може да се изведат следните заклучоци. Просечните приходи имаат раст од 24% или од 1,77 милиони евра на 2,20 милиони евра во период една година пред финансирање и две години по добивањето на финансирањето. Во истата временска рамка просечните расходи се имаат зголемено за 23% или од 1,61 милиони на 1,97 милиони евра. Загубата која ја имаат прикажано (1 до 2) компаниите е значително пониска во апсолутни износи во однос на остварениот позитивен финансиски резултат. Добивката во анализираниот период се зголемува од 154,000 евра на 214,400 евра или за 38% помеѓу годината пред финансирање и две години по финансирање.

Просечните трошоци за вработените по компанија се имаат зголемено за приближно 30% или од 313.471 евра на 406,6797 евра. Паралелно со тоа се има зголемено и просечниот број на вработени за 11% или од 35.67 на 39.66 вработени. Реалниот раст на платите, односно растот просечниот трошок за вработените по вработен е 17% од 8,776 евра на 10,254 евра. Просечната нето-плата по вработен има пораст (исто за 17% како и бруто трошокот) од 494 евра на 577 евра во анализираниот период. Расходите за вработените учествуваат со 17/18% во просечните приходи, односно 18/21% во просечните расходи на компаниите. Учеството го потврдува фактот дека финансираните проекти се во индустрии кои се во поголем обем капитално интензивни. Голема е веројатноста дека при зголемување на приходот (*и расходот*) на компаниите, платите на тековните вработени ќе се зголемат со поголем интензитет на сметка на помал број на нови вработувања, иако во апсолутни вредности (4 вработувања во просек/компанија) е поголем отколку компаниите кои се финансирани преку програмата WB SDIS (2 вработувања во просек/компанија).

Генерален заклучок е дека компаниите приближно по сите анализирани критериуми бележат значајно подобрување на работењето по првата година од инвестицијата односно ко-финансирање на проектот. Загубата која ја имаат забележано компаниите во споредба со добивката е незначителна (214,937 евра добивка наспроти 4,977 евра загуба) што посочува дека компаниите финансирани преку програмата “План за економски развој” имаат стабилни бизнис модели и приходи. Голема е веројатноста и во иднина ќе продолжи растот за најголем дел од компаниите кои се финансирани преку анализираниот програма.

ТАБЕЛА 10
ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ НА ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ
ИНСТРУМЕНТ: “Plan for economic growth”
Вредностите се во евра

Plan for economic growth	Година	Година	Година	2 години	% раст
	пред финансирање	на финансирање	по финансирање	по финансирање	
	n-1	n	n+1	n+2	[(n+2)/(n-1)*100]
1 Просечни приходи	1,777,342	1,630,708	1,784,452	2,205,796	24%
2 Просечни расходи	1,612,064	1,508,012	1,604,472	1,976,568	23%
3 Просечна добивка	153,938	132,019	166,414	214,387	39%
4 Просечна загуба	3,601	19,759	3,604	4,977	38%
5 Учество на расходи во вкупни приход	91%	92%	90%	90%	
6 Просечни трошоци за вработените	313,020	277,452	312,807	406,697	30%
7 Просечен број на вработени	35.67	33.60	35.02	39.66	11%
8 Просечни приходи по вработен	49,828	48,535	50,953	55,615	12%
9 Просечни расходи по вработен	45,195	44,883	45,814	49,836	10%
10 Просечна добивка по вработен	4,316	3,929	4,752	5,405	25%
11 Просечни трошоци за вработените по вработен	8,776	8,258	8,932	10,254	17%
12 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	494	465	503	577	17%
Учество на расходи за вработени во вкупни приходи	18%	17%	18%	18%	
13 Учество на расходи за вработени во вкупни расходи	19%	18%	19%	21%	
14 Нето-профитна маржа	9%	8%	9%	10%	

Појаснување на годините: Година на финансирање е годината во која е прифатен проектот за финансирање од страна на ФИТР а не годината на реална исплата на средствата.

Појаснување на %раст/пад: се пресметува како сооднос помеѓу последната “2 години по финансирање” и првата “Година пред финансирање” односно кумулативен раст/пад.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

E2.2 ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА И ПРОГРАМА “WORLD BANK SDIS”

Втората програма преку која се добиваат финансии за инструментите е од Светска Банка (WB SDIS). Преку истата досега се финансирани 191 проекти со вкупна вредност од 12,99 милиони евра.

Просечните приходи кои ги имаат остварено компаниите ко-финансирани преку оваа програма имаат пораст 96% или од 43,113 на 84,708 во периодот една година пред финансирањето и две години по неговото користење. Расходите од друга страна имаат поинтензивен пораст од 114% или од 36,061 евра на 77,048 евра во истиот период. Компаниите остваруваат просечна добивка помеѓу 7,604 евра и 10,892 евра со пораст од 43%, но во исто време и загуба која има пораст на просекот од 1,367 евра на 4,368 евра. Без разлика што дел од компаниите имаат пријавено загуба, нето вредноста на програмата во целост е позитивна, бидејќи добивката која што ја имаат остварено компаниите е двојно повисока од загубата во апсолутно анализирани вредности.

Во однос на просечните вредности по вработен можат да се донесат следните заклучоци. Просечниот број на вработени има пораст од 2.10 на приближно 4.00. Просечните трошоци за вработените имаат значаен раст од 134% од 13,061 во годината пред финансирање на 30,586 евра по две години од финансирањето. Од друга страна, просечните приходи по вработен стагнира во истиот период иако забележуваат пад во годината и една година по финансирањето но се враќаат на приближно исто ниво како и пред проектот со 4% раст. Просечните трошоци за вработените по вработен (11) имаат пораст од 24% од 6,206 евра на 7,669 евра, додека просечната (месечна) нето-плата е помеѓу 349 и 432 евра. Единствениот негативен раст во анализираниот период е просечната добивка по вработен од -24% од 3,613 евра на 2,731 евра помеѓу 4-те години.

Забележливо е дека учеството на расходите за вработените во просечните приходи се зголемува од првата до последната година додека во просечните расходи имаат приближни вредности и во исто време има пад на просечната добивка помеѓу првата и последната година од -24%. Тоа посочува дека платите за вработените се зголемуваат на со поголем интензитет во споредба со приходот на компаниите и нивниот профит, додека го задржуваат учеството од 40% на ниво на просечните расходи.

Висината на финансиските индикатори (просечен) приход, расход, добивка или загуба како и просечните трошоци за вработените по вработен кореспондираат со тие анализирани во инструментот “Start-Up/Spin-Off”. Истото посочува дека преку програмата на WB SDIS се финансирани пред се “Start-Up” бизниси од кои поголем дел се без вработени или микро претпријатија.

ТАБЕЛА 11
ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ НА ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ
ИНСТРУМЕНТ: “World Bank SDIS”
Вредностите се во евра

World Bank SDIS	Година пред финансирање n-1	Година на финансирање n	Година по финансирање n+1	2 години по финансирање n+2	% раст [(n+2)/(n-1)*100]
1 Просечни приходи	43,113	48,289	72,067	84,708	96%
2 Просечни расходи	36,061	42,558	61,231	77,048	114%
3 Просечна добивка	7,604	6,162	12,803	10,892	43%
4 Просечна загуба	1,367	1,002	3,035	4,368	219%
5					
Учество на расходи во вкупни приходи	84%	88%	85%	91%	
6 Просечни трошоци за вработените	13,061	16,631	24,338	30,586	134%
7 Просечен број на вработени	2.10	2.92	4.28	3.99	89%
8 Просечни приходи по вработен	20,485	16,536	16,847	21,240	4%
9 Просечни расходи по вработен	17,134	14,573	14,314	19,319	13%
10 Просечна добивка по вработен	3,613	2,110	2,993	2,731	-24%
11 Просечни трошоци за вработените по вработен	6,206	5,695	5,689	7,669	24%
12 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	349	321	320	432	24%
13 Учество на расходи за вработени во вкупни приходи	30%	34%	34%	36%	
14 Учество на расходи за вработени во вкупни расходи	36%	39%	40%	40%	
15 Нето-профитна маржа	18%	13%	18%	13%	

Појаснување на годините: Година на финансирање е годината во која е прифатен проектот за финансирање од страна на ФИТР а не годината на реална исплата на средствата.

Појаснување на %раст/пад: се пресметува како сооднос помеѓу последната “2 години по финансирање” и првата “Година пред финансирање” односно кумулативен раст/пад.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

ЕЗ. ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА И КОРИСТЕН ИНСТРУМЕНТ

Во тековниот дел се анализирани инструментите преку кои е извршено финансирањето на проектите. За поедноставување на анализата и добивање на релевантни резултати, сите инструменти кои се со цел Технолошки развој (Technology Development, Technology Development (fast track) се споени под еден генерален инструмент и на таков начин анализирани во извештајот.

Според основните податоци за инструментите, најголем број на проекти се финансирани во областа на “Start-Up/Spin-Off” или 171, но со значително пониска вредност во споредба со останатите со 6.17 милиони евра од кои што 4.73 се ко-финансирани од ФИТР а останатите од самите компании со просечна вредност по проект од приближно 36,000 евра.

Вредносно, најголеми средства се издвоени за “Improvement of innovation” или 21.63 милиони за 103 проекти со просечна вредност по проект од 197,000 евра. Од тие ко-финансирани средства од ФИТР се 14.54 милиони евра а останатите 7.08 милиони евра се од самите компании. Втор вредносно најголем инструмент е тој за Комерцијализација на иновации со 21.27 милиони евра за 93 проекти и просечна вредност по проект од 229,000 евра.

Напомена: во извештајот нема да бидат анализирани 3 те акцелератори, бидејќи за нивна анализа потребни се различни податоци и структура на самиот извештај.

ТАБЕЛА 12

Анализирани инструменти
Вредности во милиони (‘ 000 000) евра

Инструмент	ФИНАНСИРАЊЕ				
	Вкупно проекти	Вкупна вредност	Компанија FITR	Просечна вредност	
Start-up/Spin-off	171	6.17	1.44	4.73	0.036
Improvement of Innovation	110	21.63	7.08	14.54	0.197
Technology development for economic growth	103	11.01	5.29	5.72	0.107
Commercialization	93	21.27	7.09	14.18	0.229
Technology development COVID19	92	2.68	1.04	1.64	0.029
Technology development	36	6.15	4.37	1.78	0.171
Technology development (fast track)	32	7.11	5.01	2.10	0.222
Technology extension	4	3.23	1.83	1.40	0.808
Business Accelerator	3	1.99	0.55	1.44	0.665

ЕЗ.1 ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА НА ФИНАНСИРАЊЕ И ИНСТРУМЕНТ “START-UP/SPIN-OFF”

Претходната анализа за основните финансиски индикатори ја анализа генералната состојба на ниво на сите ко-финансирани компании од ФИТР. Деталната анализа пак треба да овозможи да се донесат заклучоци за перформансот на компаниите според големината а и инструментот кој е користен со особен акцент на “Start-Up/Spin Off” и во период од една година пред користење на финансиите до 2 години по нивното искористување (4 години). Според големината најчесто се компании без вработени или микро (1-10 вработени), кое може да се заклучи и според просечниот број на вработени кој варира од 1.75 до 3.83.

Од анализираниите финансиски параметри може да се изведат следните заклучоци. Просечните приходи имаат раст од 197% или од 23,906 евра на 70,903 евра во период една година пред финансирање и две години по добивањето на финансирањето. Во истата временска рамка просечните расходи се имаат зголемено за 220% или од 20,253 евра на 64,746 евра. Дел од компаниите кои се ко-финансирани бележат загуба од работењето во некоја од годините, но на ниво на инструмент се забележува поголем профит ја надминува загубата на компаниите. Генерален заклучок е дека компаниите приближно по сите анализирани критериуми бележат значајно подобрување на работењето по првата година од инвестицијата односно ко-финансирање на проектот. Голема е веројатноста и во иднина ќе продолжи растот за најголем дел од компаниите кои го имаат користено анализираниот инструмент.

Просечните трошоци за вработените на компаниите се имаат зголемено за приближно 200% или од 9,464 евра на 28,308 евра, но паралелно со тоа се има зголемено и просечниот број на вработени за 119% или од 1.75 на 3.83 вработени. Реалниот раст на платите, односно растот просечниот трошок за вработените по вработен е 37% од 5,398 на 7,385 евра. Единствениот критериум кој има пад кај анализираниите компании од инструментот “Start-Up/Spin-Off” со -6% е просечна добивка по вработен, кој од 2,637 евра се намалува на 2,512 евра и покрај зголемувањето на просечната добивка од 105%.

Високото учество на расходите за вработените во приходите со 40% и расходите со 44% (2 години по финансирање) укажува дека за компаниите кои го имаат користено “Start-Up/Spin-Off” инструментот, вработените се главниот капитал и се услужно ориентирани. Дополнително, и покрај големиот раст на приходите и расходите, трошоците за вработените бележат континуитет помеѓу 38% - 40% во приходот и 42%-47% во расходите. Со голема веројатност може да се заклучи дека со дополнително зголемување на обемот на работа односно приходот, расходите за вработените, бројот на вработени и нивните плати ќе има пораст (ставки 8 и 11) и ќе го задржи истото учество во приходот и расходот како и претходно (ставки 13 и 14).

Напомена: Во годината на финансирање 44% (66) компании кои го имаат користено инструментот “Start-Up/Spin-Off” се без вработени.

ТАБЕЛА 13
ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ НА ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ
ИНСТРУМЕНТ: “Start-Up/Spin-off”
Вредностите се во евра

Start-up/Spin-off	Година пред финансирање n-1	Година на финансирање n	Година по финансирање n+1	2 години по финансирање n+2	% раст по [(n+2)/(n-1)*100]
1 Просечни приходи	23,906	39,656	62,185	70,903	197%
2 Просечни расходи	20,253	35,124	53,594	64,746	220%
3 Просечна добивка	4,686	5,062	11,061	9,630	105%
4 Просечна загуба	1,485	961	3,248	4,554	205%
5 Учество на расходи во вкупни приход	85%	89%	86%	91%	
6 Просечни трошоци за вработените	9,464	14,892	23,520	28,309	199%
7 Просечен број на вработени	1.75	2.81	4.23	3.83	119%
8 Просечни приходи по вработен	13,634	14,096	14,707	18,496	36%
9 Просечни расходи по вработен	11,551	12,485	12,675	16,890	46%
10 Просечни трошоци за вработените по вработен	5,398	5,293	5,563	7,385	37%
11 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	304	298	313	416	37%
12 Просечна добивка по вработен	2,673	1,799	2,616	2,512	-6%
13 Учество на расходи за вработени во вкупни приходи	40%	38%	38%	40%	
14 Учество на расходи за вработени во вкупни расходи	47%	42%	44%	44%	
15 Нето-профитна маржа	20%	13%	18%	14%	

Појаснување на годините: Година на финансирање е годината во која е прифатен проектот за финансирање од страна на ФИТР а не годината на реална исплата на средствата.

Појаснување на %раст/пад: се пресметува како сооднос помеѓу последната “2 години по финансирање” и првата “Година пред финансирање” односно кумулативен раст/пад.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

Е3.2 ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА НА ФИНАНСИРАЊЕ И ИНСТРУМЕНТ “IMPROVEMENT OF INNOVATION”

Вториот инструмент преку кој се ко-финансирани 110 проекти со вкупна вредност од 21.63 милиони евра е “Improvement of innovation”. Инструментот е користен од компании со различна големина (*микро, мали, средни и големи*) и во различни индустриски сектори и е наменет за унапредување на веќе постоечки иновации.

Од анализираниите финансиски параметри може да се изведат следните заклучоци. Просечните приходи имаат раст од 27% или од 1,95 милиони евра на 2,49 милиони евра во период една година пред финансирање и две години по добивањето на финансирањето. Во истата временска рамка просечните расходи се имаат зголемено за 26% или од 1,76 милиони на 2,22 милиони евра. Дел од компаниите кои се ко-финансирани бележат загуба од работењето во некоја од годините, но на ниво на инструмент се забележува поголем профит ја надминува загубата на компаниите и е значајно пониска во однос на добивката. Добивката во анализираниот период се зголемува од 175,000 евра на 250,134 евра или за 40% помеѓу годината пред финансирање и две години по финансирање.

Просечните трошоци за вработените на компаниите се имаат зголемено за приближно 32% или од 353.471 евра на 466.257 евра. Паралелно со тоа се има зголемено и просечниот број на вработени за 12% или од 38.26 на 42.90 вработени. Реалниот раст на платите, односно растот просечниот трошок за вработените по вработен е 18% од 9,239 на 10,867 евра. Просечната (месечна) нето-плата по вработен има исто раст од 520 евра на 612 евра по вработен во анализираниот период.

Расходите за вработените учествуваат со 18% во просечните приходи, односно 20% во просечните расходи на компаниите. Учеството го потврдува фактот дека финансираните проекти се во индустрии кои се во поголем обем капитално интензивни. Голема е веројатноста дека при зголемување на приходот (*и расходот*) на компаниите, платите на тековните вработени ќе се зголемат со поголем интензитет во споредба со просечниот раст на нови вработени. Истото е и очекувано, бидејќи корисниците на “Improvement of innovations” се компании кои најчесто имаат воспоставен бизнис и примат за раст на платите имаат тековните вработени.

Генерален заклучок е дека компаниите приближно по сите анализирани критериуми бележат значајно подобрување на работењето по првата година од инвестицијата односно ко-финансирање на проектот. Голема е веројатноста и во иднина ќе продолжи растот за најголем дел од компаниите кои го имаат користено анализираниот инструмент.

ТАБЕЛА 14

ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ НА ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ
ИНСТРУМЕНТ: “Improvement of Innovation”
Вредностите се во евра

Improvement of Innovation	Година	Година	Година	2 години	% раст
	пред финансирање	на финансирање	по финансирање	по финансирање	
	n-1	n	n+1	n+2	[(n+2)/(n-1)*100]
1 Просечни приходи	1,956,744	2,167,359	2,363,708	2,490,403	27%
2 Просечни расходи	1,764,619	1,993,616	2,112,905	2,222,910	26%
3 Просечна добивка	178,506	191,950	228,227	250,134	40%
4 Просечна загуба	3,807	33,409	3,038	5,725	50%
5 Учество на расходи во вкупни приход	90%	92%	89%	89%	
6 Просечни трошоци за вработените	353,471	382,299	438,147	466,257	32%
7 Просечен број на вработени	38.26	40.27	42.07	42.90	12%
8 Просечни приходи по вработен	51,147	53,825	56,190	58,045	13%
9 Просечни расходи по вработен	46,125	49,510	50,228	51,810	12%
10 Просечна добивка по вработен	4,666	4,767	5,425	5,830	25%
11 Просечни трошоци за вработените по вработен	9,239	9,494	10,416	10,867	18%
12 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	520	535	586	612	18%
13 Учество на расходи за вработени во вкупни приходи	18%	18%	19%	19%	
14 Учество на расходи за вработени во вкупни расходи	20%	19%	21%	21%	
15 Нето-профитна маржа	9%	9%	10%	10%	

Појаснување на годините: Година на финансирање е годината во која е прифатен проектот за финансирање од страна на ФИТР а не годината на реална исплата на средствата.

Појаснување на %раст/пад: се пресметува како сооднос помеѓу последната “2 години по финансирање” и првата “Година пред финансирање” односно кумулативен раст/пад.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

ЕЗ.3 ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА НА ФИНАНСИРАЊЕ И ИНСТРУМЕНТ “COMMERCIALIZATION”

Преку инструментот за “Комерцијализација” (Commercialization) на иновации се ко-финансирани 93 проекти со вкупна вредност од 21.27 милиони евра. Инструментот е користен од компании со различна големина (*микро, мали, средни и големи*) и во различни индустриски сектори и е наменет за унапредување на веќе постоечки иновации. **Напомена:** ќе бидат анализирани 3 години (наместо 4), бидејќи бројот на компании каде има финансиски податоци за “*две години по финансирање*” (финансирани се во 2019/20-та) е мал и постои веројатност да ја “искриват” сликата.

Од анализираниите финансиски параметри може да се изведат следните заклучоци. Просечните приходи имаат раст од 19% или од 0,82 милиони евра на 0,98 милиони евра во период една година пред финансирање и една година по добивањето на финансирањето. Во истата временска рамка просечните расходи се имаат зголемено за 14% или од 0,75 милиони на 0,86 милиони евра. Дел од компаниите кои се ко-финансирани бележат загуба од работењето во некоја од годините, но на ниво на инструмент се забележува поголем профит ја надминува загубата на компаниите и е значајно пониска во однос на добивката. Добивката во анализираниот период се зголемува од 65,066 евра на 111,252 евра или за 71% помеѓу годината пред финансирање и една година по финансирање.

Просечните трошоци за вработените на компаниите се имаат зголемено за приближно 19% или од 162.597 евра на 193.007 евра. Паралелно со тоа се има зголемено и просечниот број на вработени за 6% или од 19.00 на 20.08 вработени. Реалниот раст на платите, односно растот просечниот трошок за вработените по вработен е 12% од 8,558 на 9,610 евра додека просечната нето-плата по вработен има раст од 482 евра на 541 евра. Забележливо е дека просечниот раст на бројот на вработени (6%) е понизок од растот на просечниот трошок за вработените по вработен (12%) што посочува дека дел од постоечките вработени добиле повисоки плати во анализираниот период.

Расходите за вработените учествуваат со 20% во просечните приходи, односно 21/2% во просечните расходи на компаниите. Учество го потврдува фактот дека финансираните проекти се во индустрии кои се во поголем обем капитално интензивни. Голема е веројатноста дека при зголемување на приходот (*и расходот*) на компаниите, платите на тековните вработени ќе се зголемат со поголем интензитет во споредба со просечниот раст на нови вработени. Истото е и очекувано, бидејќи корисниците на “Improvement of innovations” се компании кои најчесто имаат воспоставен бизнис и примат за раст на платите имаат тековните вработени.

ТАБЕЛА 15
ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ НА ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ
ИНСТРУМЕНТ: “Commercialization”
Вредностите се во евра

Commercialization	Година	Година на	Година по	% раст
	пред финансирање	финансирање	финансирање	
	n-1	n	n+1	$[(n+1)/(n-1)*100]$
1 Просечни приходи	828,365	887,640	982,368	19%
2 Просечни расходи	758,688	800,835	864,487	14%
3 Просечна добивка	65,066	81,438	111,252	71%
4 Просечна загуба	2,987	2,621	3,677	23%
5 Учество на расходи во вкупни приход	92%	90%	88%	
6 Просечни трошоци за вработените	162,597	177,252	193,007	19%
7 Просечен број на вработени	19.00	20.32	20.08	6%
8 Просечни приходи по вработен	43,598	43,679	48,911	12%
9 Просечни расходи по вработен	39,931	39,407	43,042	8%
10 Просечна добивка по вработен	3,425	4,007	5,539	62%
11 Просечни трошоци за вработените по вработен	8,558	8,722	9,610	12%
12 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	482	491	541	12%
13 Учество на расходи за вработени во вкупни приходи	20%	20%	20%	
14 Учество на расходи за вработени во вкупни расходи	21%	22%	22%	
15 Нето-профитна маржа	8%	9%	11%	

Појаснување на годините: Година на финансирање е годината во која е прифатен проектот за финансирање од страна на ФИТР а не годината на реална исплата на средствата.

Појаснување на %раст/пад: се пресметува како сооднос помеѓу последната “1 години по финансирање” и првата “Година пред финансирање” односно кумулативен раст/пад.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

ЕЗ.4 ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА НА ФИНАНСИРАЊЕ И ИНСТРУМЕНТ “TECHNOLOGY DEVELOPMENT”

Последниот инструмент ги кумулира податоците за компаниите кои имаат користено ко-финансирање од инструментите “Technology development”, “Technology development for economic growth”, “Technology development (fast-track)” и “Technology Extension” за да се овозможи посоодветна анализа на компаниите. Инструментот “Technology development COVID-19” е самостојно анализиран, бидејќи за компаниите нема финансиски податоци кои овозможуваат да се изработи тренд или анализираат детално. Вкупните финансиски средства кои што се издвоени за инструментите “Technology development” изнесуваат 30.18 милиони евра за вкупно 267 проекти. И тековните инструменти се користени од компании во различни индустрии и големина што влијае и на генералниот перформанс на ниво на инструмент.

Според финансиските индикатори, забележливи се неколку специфики за компаниите кои го користеле инструментот. Вкупниот приход на компаниите бележи пад во годината на финансирање, но споредбено помеѓу трите години нема промена (незначителен раст) од 919,288 евра на 923,351 евра. Приближно идентично е и за расходите кои имаат пад од -1% или од 896,685 евра на 860,534 евра во истиот период. За разлика од нив просечната добивка бележи раст од 33% или од 47,989 евра на 63,778 евра. Дел од компаниите имаат загуба од работењето, но истата е значително пониска од добивката, што посочува дека нето перформансот на секторот е позитивен. Иако растот на добивката е една третина, нето-профитната маржа е ниска во рангот помеѓу 5%-7%.

Од аспект на индикаторите според вработен, просечните трошоци по вработен имаат незначително зголемување од 3% или од 128,413 евра на 131,900 евра. Исто така, просечниот број на вработени, просечниот приход и расход по вработен е непроменет, следствено само добивката по вработен има раст од 33%. Учетството на трошоците поврзани со вработените во просечните приходи и расходи е помеѓу 14% односно 15%. Просечната (месечна) нето-плата кај компаниите е помеѓу 324 – 333 евра.

Како генерален заклучок во однос на компаниите кои се корисници на инструментите за “Technology development” е дека истите го имаат одржано ниво на приходи и расходи без значителни промени или раст по финансиските индикатори. Сепак имајќи во предвид дека дел од инструментите се користени за времетраење на пандемијата во 2020-та година, и одржувањето на приходот, платите и бројот на вработени на идентично ниво се одржани како и пред самата криза.

ТАБЕЛА 16
ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ НА ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ
ИНСТРУМЕНТ: “Technology Development”
Вредностите се во евра

Technology Development	Година пред финансирање	Година на финансирање	Година по финансирање	% раст
	n-1	n	n+1	[(n+1)/(n-1)*100]
1 Просечни приходи	919,288	866,250	923,351	0%
2 Просечни расходи	869,685	811,995	860,534	-1%
3 Просечна добивка	47,989	53,257	63,778	33%
4 Просечна загуба	2,440	3,418	5,880	141%
5 Учество на расходи во вкупни приход	95%	94%	93%	
6 Просечни трошоци за вработените	128,413	123,284	131,900	3%
7 Просечен број на вработени	22.29	21.28	22.31	0%
8 Просечни приходи по вработен	41,250	40,712	41,378	0%
9 Просечни расходи по вработен	39,024	38,162	38,563	-1%
10 Просечна добивка по вработен	2,153	2,503	2,858	33%
11 Просечни трошоци за вработените по вработен	5,762	5,794	5,911	3%
12 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	324	326	333	3%
13 Учество на расходи за вработени во вкупни приходи	14%	14%	14%	
14 Учество на расходи за вработени во вкупни расходи	15%	15%	15%	
15 Нето-профитна маржа	5%	6%	7%	

Појаснување на годините: Година на финансирање е годината во која е прифатен проектот за финансирање од страна на ФИТР а не годината на реална исплата на средствата.

Појаснување на %раст/пад: се пресметува како сооднос помеѓу последната “1 години по финансирање” и првата “Година пред финансирање” односно кумулативен раст/пад.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

Е4. ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА И СЕГМЕНТ НА ПРОЕКТОТ

Тековниот дел ќе обработи 7 репрезентативни области (сегменти) на ко-финансираните проекти кои имаат поголем број на проекти и помала дисперзија на перформансите на компаниите кое овозможува соодветна анализа. Анализирани се ИТ, Машинство, Енергија и Енергетски извори, Медицина и Фармација, Електроника и Технологија, Градежништво и Инженерство и Земјоделство.

Во продолжение се анализирани оние дејности/сегменти за кои што има поголем број на проекти и кои овозможуваат носење на соодветни заклучоци во однос на нивниот перформанс. Обработени се 6 сегменти интегрираат повеќе дејности на проектите. За поголема прецизност на податоците, од анализата за сегментите ќе бидат исклучени големите и средните компании, бидејќи при мал број на проекти, една компанија може значајно да влијае на целокупниот резултат и да ги зголеми вредностите (и бројот на големи компании е незначителен во споредба со Микро и Мали).

Бројот на анализирани компании (финансиски извештаи) и бројот на проекти во дејностите, инструментите, проектите или големината се разликуваат поради периодот во кој се добиени средствата. Пример, доколку проектот е добиен во 2021 нема можност да се изработи финансиска анализа на перформансот на компанијата пред и по добивање на финансирањето. Сепак, истиот проект ќе биде вклучен во вкупната финансирана сума во соодветниот сегмент кога се прикажуваат генералните податоци.

ТАБЕЛА 17

Анализирани сектори и основни параметри
Вредности во милиони ('000 000) евра

Дејност/област на проектот	ФИНАНСИРАЊЕ				
	Вкупно проекти	Вкупна вредност	Компанија FITR	Просечна вредност	
ИТ (линк)	171	21.27	7.79	13.48	0.12
Машинство (линк)	46	9.67	4.51	5.17	0.21
Енергија и Енергетски Извори (линк)	29	4.52	1.74	2.79	0.16
Медицина и Фармација (линк)	65	6.39	3.03	3.36	0.10
Електроника и Технологија (линк)	62	7.03	3.28	3.74	0.11
Градежништво и Инженерство (линк)	44	6.71	3.60	3.12	0.15
Земјоделство (линк)	34	4.67	2.19	2.48	0.14

E4.1 ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА И СЕГМЕНТ НА ПРОЕКТОТ – ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА

Првиот анализиран сегмент се компаниите кои имаат проекти во доменот на ИТ индустријата. Очекувано, имајќи го во предвид глобалниот подем и на индустријата, перформансите кои ги има во Северна Македонија и најважно глобалниот пазар на кој може да се пласираат производите и услугите во сегментот. Вкупно до 2021-ва се испорачани 171 проект со вредност од 21.27 милиони евра, од кои 13.48 милиони евра се ко-финансирани од ФИТР додека 7.79 милиони евра се ко-финансирани од компаниите. Голем број компании воопшто во економијата ги пренасочуваат своите активности во ИТ Индустријата поради значително поголемиот глобален пазар и можности кои истиот ги нуди.

Генерално, компаниите кои имаат проекти од ИТ индустријата бележат раст по анализираните финансиски критериуми. Профитот има раст од 35% или 251,623 евра на 340,440 евра помеѓу првата и четвртата анализирана година. Расходите пак имаат идентичен раст од 35% како и приходите со вредност помеѓу 220,884 евра на 298,360 евра. Добивката има повисок раст од приходот и расходот односно 45% со промена од 28,828 евра на 41,768 евра во анализираниот период. Спротивното, односно загубата бележи раст во истиот период од 1,459 евра на 4,360 евра (199%) но споредбено со добивката, загубата е значително пониска со што целиот сегмент е има позитивен финансиски резултат.

Позитивно е што трошоците за вработени се зголемуваат со приближно еднаков интензитет како и приходот и расходот односно 31% од 87,291 евра на 114,753 евра. Од друга страна, просечниот број на вработени се има зголемено за 12%, што посочува дека платите кај тековните вработени се имаат зголемено со поголем интензитет. Просечниот број на вработени (9.93) сугерира дека најголем дел од компаниите кои имаат добиено ко-финансирани во ИТ Индустријата спаѓаат во “Микро” и “Мали претпријатија”. Просечните трошоци за вработените по вработен имаат раст од 18% или од 9,816 евра на 11,552 евра додека просечната (месечна) нето-плата е помеѓу 553 евра и 650 евра (*исто 18% раст*). Учеството на трошоците за вработените во расходите е континуирано и стабилно помеѓу 38% - 41% во целиот анализиран период што го потенцира дека вработените имаат највисоко влијание врз целата структура на трошоци и помеѓу 34%-36% кај приходите.

Нето-профитната маржа е помеѓу 11% - 13% и е стабилен и покрај апсолутното зголемување на добивката од 45% во целиот анализиран период. Очекувано е сите индикатори да продолжат со трендот на раст во иднина, додека профитната маржа и учеството на трошоците на вработените да останат стабилни и во истите рамки.

Генерално, компаниите имаат проекти во ИТ кои се ко-финансирани од ФИТР бележат солиден перформанс со иден изглед за зголемување на профитабилност, приходот, платите на вработените и бројот на вработени.

ТАБЕЛА 18
ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ НА ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ
СЕГМЕНТ НА ПРОЕКТ: ИТ
Вредностите се во евра

Информатичка технологија (ИТ)	Година пред финансирање n-1	Година на финансирање n	Година по финансирање n+1	Година 2 години по финансирање n+2	% раст по [[n+2]/(n-1)*100]
1 Просечни приходи	251,623	223,732	284,443	340,440	35%
2 Просечни расходи	220,884	196,145	246,713	298,360	35%
3 Просечна добивка	28,828	26,063	36,129	41,768	45%
4 Просечна загуба	1,459	1,211	1,898	4,360	199%
5 Учество на расходи во вкупни приход	88%	88%	87%	88%	
6 Просечни трошоци за вработените	87,291	78,915	101,967	114,753	31%
7 Просечен број на вработени	8.89	8.26	9.94	9.93	12%
8 Просечни приходи по вработен	28,296	27,099	28,605	34,272	21%
9 Просечни расходи по вработен	24,839	23,758	24,810	30,036	21%
10 Просечна добивка по вработен	3,242	3,157	3,633	4,205	30%
11 Просечни трошоци за вработените по вработен	9,816	9,558	10,254	11,552	18%
12 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	553	538	577	650	18%
13 Учество на расходи за вработени во просечни приходи	35%	35%	36%	34%	
14 Учество на расходи за вработени во просечни расходи	40%	40%	41%	38%	
15 Нето-профитна маржа	11%	12%	13%	12%	

Појаснување на годините: Година на финансирање е годината во која е прифатен проектот за финансирање од страна на ФИТР а не годината на реална исплата на средствата.

Појаснување на %раст/пад: се пресметува како сооднос помеѓу последната “2 години по финансирање” и првата “Година пред финансирање” односно кумулативен раст/пад.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

E4.2 ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА И СЕГМЕНТ НА ПРОЕКТОТ – МАШИНСТВО

Вкупниот број на проекти кои се финансирани во областа на Машинството е 46 (*трета според број на проекти*) со вредност од 9.67 милиони евра, од кои што 5.17 милиони евра се ко-финансирани од ФИТР а останатите 4.51 милион евра од самите компании. Според финансиските индикатори, проектите во Машинство бележат солиден раст на перформансите како и во областа ИТ.

Просечните приходи по компанија имаат раст од 58% или од 508,744 евра на 802,119 евра како и просечните расходи со раст од 57% или од 491,141 евра на 771,590 евра во истиот временски период. Добивката бележи раст од 48%, но забележливо е дека во годината на финансирање и една по неа има стагнација од 31,000 евра (*со мала разлика помеѓу двете години*). Како и кај останатите се области, дел од компаниите бележат загуба кое за Машинство во последната година е 4,062 евра. Сепак загубата е значително пониска од добивката што посочува дека областа Машинство остварува нето позитивен резултат.

Анализирано според просечните вредности по вработен, забележливо е дека просечните трошоци по вработен имаат раст од 43% односно од 97,147 евра на 138,773 евра. Просечниот број на вработени има раст од 31% или од 15 на 20 вработени (5 вработени просек по компанија). Поради зголемениот број на вработени, просечниот трошок за вработените по вработен има понизок раст од 9% или од 6,358 евра на 6,927 евра со раст на месечната нето-плата од 358 евра на 390 евра. Трошоците за вработените учествуваат со 18%-20% во просечните расходи и 17% - 19% во приходите.

Просечниот приход и расход по вработен имаат идентичен раст од 20% каде што приходот се зголемува од 33,295 евра на 40,037 евра а расходот од 32,143 евра на 38,513 евра. Просечната добивка исто по вработен има 13% раст од 1,371 евра на 1,548 евра во истиот период.

Нето-добивката на компаниите кои имаат добиено ко-финансирање во областа на Машинството бележат ниска нето-профитна маржа која е помеѓу 4%-5% (не земајќи ја во предвид загубата). Генерално може да се заклучи дека компаниите кои имаат ко-финансирање во областа на Машинството имаат значаен раст на приходот, расходот, трошоците за вработени и бројот на вработени. Според индикаторите иднина целите би биле да се стабилизира бројот на вработени и да се зголемат платите на тековните вработени со дополнителна оптимизација на активностите за зголемување на ниската нето-профитна маргина.

ТАБЕЛА 19
ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ НА ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ
ОБЛАСТ НА ПРОЕКТ: Машинство
Вредностите се во евра

Машинство	Година пред финансирање е n-1	Година на финансирање ње n	Година по финансирање е n+1 [(n+1)/(n-1)*100]	% раст
1 Просечни приходи	508,744	674,378	802,119	58%
2 Просечни расходи	491,141	640,201	771,590	57%
3 Просечна добивка	20,949	31,797	31,014	48%
4 Просечна загуба	5,870	1,165	4,062	-31%
5 Учество на расходи во вкупни приход	97%	95%	96%	
6 Просечни трошоци за вработените	97,147	118,496	138,773	43%
7 Просечен број на вработени	15.28	19.48	20.03	31%
8 Просечни приходи по вработен	33,295	34,614	40,037	20%
9 Просечни расходи по вработен	32,143	32,860	38,513	20%
10 Просечна добивка по вработен	1,371	1,632	1,548	13%
11 Просечни трошоци за вработените по вработен	6,358	6,082	6,927	9%
12 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	358	342	390	9%
13 Учество на расходи за вработени во просечни приходи	19%	18%	17%	
14 Учество на расходи за вработени во просечни расходи	20%	19%	18%	
15 Нето-профитна маржа	4%	5%	4%	

Појаснување на годините: Година на финансирање е годината во која е прифатен проектот за финансирање од страна на ФИТР а не годината на реална исплата на средствата.

Појаснување на %раст/пад: се пресметува како сооднос помеѓу последната "1 години по финансирање" и првата "Година пред финансирање" односно кумулативен раст/пад.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

E4.3 ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА И СЕГМЕНТ НА ПРОЕКТОТ – МЕДИЦИНА И ФАРМАЦИЈА

Третата дејност на проектите која е обработена е Медицина и Фармација во која што има вкупни инвестиции од 6.39 милиони евра, од кои што ФИТР има ко-финансирано 3.36 милиони евра а останатите 3.03 од самите компании. Вкупно се реализирани 65 проекти со просечна вредност од приближно 100,000 евра. Под тековниот сегмент се обработени, Здравство и Медицина, Фармација, Биохемија и Биомедицина. **Напомена:** од пресметките се изземени средните и големите компании за да не ја дисторзираат финансиската “слика” на сегментот.

Според добиените податоци, забележливо е дека постои позитивен тренд на раст кај приходите, расходите, добивката (и загубата) но и бројот на вработени и трошоците/платите за нив. Просечниот приход по компанија има раст од 141% или од 143,907 евра на 346,149 евра додека расходот од 132,229 евра на 271,957 евра или 106%. Понискиот раст на расходите сугерира дека добивката се зголемува со поголем интензитет, што е забележливо од 546% растот од 10,663 евра на 68,668 евра. Нето профитната маржа има значаен раст во годината по финансирање и е во рангот помеѓу 20% - 28%.

Забележливо е и дека, финансиските перформанси значајно се имаат унапредено една година по финансирањето на инвестицијата, кое што може да биде како последица и на самиот проект. Значително понизок дел од компаниите бележат загуба и истата изнесува приближно 5% од просечно остварениот профит, или нето-профитот на целиот сегмент е позитивен во анализираниот период.

Перформансите по вработен овозможуваат дополнителни заклучоци. Просечните трошоци за вработените бележат значајно зголемување во периодот од 412% односно од 15,616 евра на 80,012 евра како и просечниот број на вработени од 3.08 на 11.33 со раст од 268%. Од друга страна, просечните приходи и расходи значително се намалуваат за -35% односно 44%. Приходот од 46,673 евра се намалува на 30,543 евра, додека расходот од 42,885 евра на 23,996 евра. Во исто време просечната добивка по вработен има раст од 76% од 3,468 на 6,078 евра. **Субјективна забелешка:** Може да се заклучи и дека вредностите имаат големи осцилации поради што постои веројатност да истата е предизвикана од компании кои што се на прагот помеѓу мали и средни и остваруваат значајни приходи што при нивно вклучување се менува и целокупната финансиска слика.

Просечните трошоци за вработените по вработен како и просечната нето-плата бележат зголемување од 39% од 5,065 евра на 7,060 евра или нето платата од 285 на приближно 400 евра на месечно ниво. Трошоците за вработените имаат континуирана вредност од годината на финансирање со 29%, односно една третина од вкупните расходи на компаниите се однесуваат на вработените.

ТАБЕЛА 20
ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ НА ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ
ОБЛАСТ НА ПРОЕКТ: Медицина и Фармација
Вредностите се во евра

Медицина и фармација	Година пред финанси рање n-1	Година на финанси рање n	Година 2 години по финанси рање n+1	% раст по финанси рање n+2 [(n+1)/(n-1)*100]	
1 Просечни приходи	143,907	132,413	256,012	346,149	141%
2 Просечни расходи	132,229	123,877	185,054	271,957	106%
3 Просечна добивка	10,663	7,689	71,716	68,889	546%
4 Просечна загуба	450	218	7,090	3,679	718%
5 Учество на расходи во вкупни приход	92%	94%	72%	79%	
6 Просечни трошоци за вработените	15,616	35,968	54,216	80,012	412%
7 Просечен број на вработени	3.08	6.47	8.10	11.33	268%
8 Просечни приходи по вработен	46,673	20,476	31,593	30,543	-35%
9 Просечни расходи по вработен	42,885	19,156	22,836	23,996	-44%
10 Просечна добивка по вработен	3,458	1,189	8,850	6,078	76%
11 Просечни трошоци за вработените по вработен	5,065	5,562	6,690	7,060	39%
12 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	285	313	377	398	39%
13 Учество на расходи за вработени во просечни приходи	11%	27%	21%	23%	
14 Учество на расходи за вработени во просечни расходи	12%	29%	29%	29%	
15 Нето-профитна маржа	7%	6%	28%	20%	

Појаснување на годините: Година на финансирање е годината во која е прифатен проектот за финансирање од страна на ФИТР а не годината на реална исплата на средствата.

Појаснување на %раст/пад: се пресметува како сооднос помеѓу последната “2 години по финансирање” и првата “Година пред финансирање” односно кумулативен раст/пад.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

E4.4 ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА И СЕГМЕНТ НА ПРОЕКТОТ – ЕЛЕКТРОНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Компаниите чии што проекти се во доменот на “Електроника и Технологија” (комбинација од дејностите Електроника и Технологија во генералниот список) според финансиските податоци бележат раст за најголем дел од индикаторите. Вкупната вредност на проектите во посочените дејности е 7,03 милиони евра од кои 3.28 милиони евра се ко-финансирани од компаниите а 3.73 милиони евра се од ФИТР. Вкупно се финансирани 88 проекти со просечна вредност по проект од 110,000 евра. **Напомена:** од пресметките се изземени средните и големите компании за да не ја дисторзираат финансиската “слика” на сегментот.

Според финансиските податоци, просечниот приход по компанија има раст од 41% или од 358,390 евра на 505,055 евра. Расходите имаат понизок раст од приходите со 35% односно од 333,623 евра на 449,893 евра во истиот период. Бидејќи приходите имаат повисок раст од расходите, очекувано е да профитот има значително зголемување. Растот на добивката според пресметките е 126% од 22,508 евра на 50,857 евра, додека загубата е приближно еднаква на 0%.

Просечните финансиски индикатори на ниво на вработен, генерално сугерираат дека компаниите во областа “Електроника и Технологија” имаат стагнација на бројот на вработени, трошоците поврзани со нив како и во просечно исплатената месечна нето-плата. Бројот на вработени се намалил за -11% или во просек за 1 вработен по компанија и во исто време трошоците за вработените се намалени за -11%. Од друга страна приходите и расходите имаат раст од 58% односно 51%, првите од 36,201 евра на 57,093 евра и вторите од 33,699 евра на 50,857 евра. Учеството на расходите за вработените во просечните приходи и расходи се намалува од 21% - 13% односно од 23% на 15% во анализираниот период.

Забележливо е дека и покрај намалувањето на трошоците за вработени (просечно по компанија), нивното вкупно ниво се зголемува, што е последица на други и со голема веројатност инвестициски активности (краткорочни и долгорочни) во истиот период вклучувајќи ги и самите проекти. Нето-профитната маржа пресметана како сооднос помеѓу просечниот приход и просечниот профит и покрај значајното зголемување на приходите (41%), расходите (35%) и добивката (126%) и намалувањето на расходите за вработените (-11%) се одржува на ниво до 10%. Истото го потврдува претходниот заклучок дека компаниите ги зголемиле расходите по други основи (најчесто инвестициски активности) во анализираниот период.

ТАБЕЛА 21
ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ НА ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ
ОБЛАСТ НА ПРОЕКТ: Електроника и Технологија
Вредностите се во евра

Електроника и Технологија	Година пред	Година на	Година по	% раст
	финансирање н-1	финансирање н	финансирање н+1 [(n+1)/(n-1)*100]	
1 Просечни приходи	358,390	405,384	505,055	41%
2 Просечни расходи	333,623	366,683	449,893	35%
3 Просечен профит	22,508	36,242	50,857	126%
4 Просечна загуба	8	862	19	/%
5 Учество на расходи во вкупни приход	93%	90%	89%	
6 Просечни трошоци за вработените	75,138	63,622	67,120	-11%
7 Просечен број на вработени	9.90	9.04	8.85	-11%
8 Просечни приходи по вработен	36,201	44,858	57,093	58%
9 Просечни расходи по вработен	33,699	40,576	50,857	51%
10 Просечна добивка по вработен	2,274	4,010	5,749	153%
11 Просечни трошоци за вработените по вработен	7,590	7,040	7,587	0%
12 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	427	396	427	0%
13 Учество на расходи за вработени во просечните приходи	21%	16%	13%	
14 Учество на расходи за вработени во просечните расходи	23%	17%	15%	
15 Нето-профитна маржа	6%	9%	10%	

Појаснување на годините: Година на финансирање е годината во која е прифатен проектот за финансирање од страна на ФИТР а не годината на реална исплата на средствата.

Појаснување на %раст/пад: се пресметува како сооднос помеѓу последната “1 години по финансирање” и првата “Година пред финансирање” односно кумулативен раст/пад.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

E4.5 ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА И СЕГМЕНТ НА ПРОЕКТОТ – ЕНЕРГИЈА И ЕНЕРГЕТСКИ ИЗВОРИ

Вкупната вредност на 29 проекти ко-финансирани во областите “Енергија и Енергетски извори” е 4.52 милиони евра, од кои што 2.79 милиони евра се ко-финансирани од ФИТР додека 1.74 милиони од самите компании. Просечната вредност по проект во анализираната област изнесува приближно 160,000 евра. Во периодот една година пред и една година по инвестицијата во проектот финансиските индикатори бележат раст.

Просечниот приход бележи раст од 74% од 276,566 евра на 481,120 евра наспроти растот на расходите од 68% или од 264,519 евра на 444,769 евра. Помалиот раст на расходите во однос на приходите сугерира на зголемување на добивката, која што има раст од 229% со просек од 11,205 евра на 36,920 евра во истиот анализиран период. Расходите учествуваат помеѓу 92% и 96% во вкупниот приход, што посочува дека компаниите кои имаат инвестирано во проекти од областа на енергетските избори бележат генерален позитивен резултат. Просечниот приход по вработен има раст од 35%, расходот со 31% и добивката со 156%.

До определен степен, еден од финансиските индикатори кој е во основа понизок од останатите е нето-профитната маржа која што е помеѓу 4% - 8% (просек 6%) и останува низок и покрај значителното зголемување на приходот кај компаниите.

Резултатите и финансиските индикатори за вработените исто бележат раст. Просечните трошоци за вработените по компанија бележат 37% зголемување од 43,135 евра на 59,228 евра со паралелно зголемување на просечниот број на вработени за 29% или за приближно 2ца вработени по компанија. Просечните трошоци за вработените по вработен се зголемуваат за 7%, следствено и просечната месечна нето-плата која има раст од 364 евра на 389 евра во анализираниот период. Всушност зголемувањето на просечниот трошок за вработените по компанија од 37% е последица на растот на бројот на вработени во поголем процент, отколку од растот на платите кај тековните вработени.

Учеството на просечниот расход за вработени во просечните приходи и расходи по компанија бележи тренд на опаѓање од 16% до 12% односно од 16% до 13%. Доколку се спореди со растот кој го имаат расходите од во просек 68%, намалувањето на учеството на расходите за вработените сугерира дека компаниите ги зголемиле вложувањата (инвестициите) во други сегменти од работењето, но го запазиле во исто време нивото на платите во апсолутен износ да остане идентично за целиот анализиран период.

ТАБЕЛА 22
ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ НА ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ
ОБЛАСТ НА ПРОЕКТ: Енергија и Енергетски извори
Вредностите се во евра

Енергија и енергетски извори	Година пред	Година на	Година по	% раст
	е	ање	е	
	n-1	n	n+1 [(n+1)/(n-1)*100]	
1 Просечни приходи	276,566	365,663	481,120	74%
2 Просечни расходи	264,519	344,699	444,769	68%
3 Просечен профит	11,205	19,942	36,920	229%
4 Просечна загуба	569	879	2,386	319%
5 Учество на расходи во вкупни приход	96%	94%	92%	
6 Просечни трошоци за вработените	43,135	47,287	59,228	37%
7 Просечен број на вработени	6.67	7.08	8.58	29%
8 Просечни приходи по вработен	41,485	51,670	56,095	35%
9 Просечни расходи по вработен	39,678	48,708	51,856	31%
10 Просечна добивка по вработен	1,681	2,818	4,305	156%
11 Просечни трошоци за вработените по вработен	6,470	6,682	6,905	7%
12 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	364	376	389	7%
13 Учество на расходи за вработени во вкупни приходи	16%	13%	12%	
14 Учество на расходи за вработени во вкупни расходи	16%	14%	13%	
15 Нето-профитна маржа	4%	5%	8%	

Појаснување на годините: Година на финансирање е годината во која е прифатен проектот за финансирање од страна на ФИТР а не годината на реална исплата на средствата.

Појаснување на %раст/пад: се пресметува како сооднос помеѓу последната “1 години по финансирање” и првата “Година пред финансирање” односно кумулативен раст/пад.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

E4.6 ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА И СЕГМЕНТ НА ПРОЕКТОТ – ГРАДЕЖНИШТВО И ИНЖЕНЕРСТВО

Во сегментите на градежништво и инженерство се финансирани 44 проекти со вкупна вредност од 6.71 милиони евра, од кои што 3.60 милиони се ко-финансирани од компаниите додека останатите 3.12 милиони евра од ФИТР. Просечната вредност по проект изнесува приближно 150,000 евра. Генералниот финансиски перформанс на компаниите кои имаат инвестирано во проекти од областа градежништво и инженерство бележат раст помеѓу 4-те анализирани години.

Просечниот приход по компанија има раст од 33% или од 359,155 евра на 477,299 евра со паралелно 31% зголемување на расходите од 337,281 евра на 441,036 евра. Добивката има 59% раст од 23,209 евра на 36,933 евра. Значајно пониската просечна вредност на загубата во однос на добивката го позиционира секторот на позитивната страна. Вкупните расходи учествуваат со 92% - 94% во вкупните приходи со што нето-профитната маргина за сите анализирани компании во дадената област е на ниво од 6% - 8%.

Просечните трошоци за вработените имаат раст од 100% од 44,225 евра на 88,526 евра и во исто време бројот на вработени се има зголемено за 86% од приближно 7 на 13 лица. Просечните приходи, расходи и добивка по вработен бележат намалување. Просечниот приход по вработен има пад од 29% од 51,926 евра на 37,123 евра, расходот од 30% од 48,764 евра на 34,303 евра и добивката со пад од 14% од 3,355 евра на 2,873 евра. Намалувањето на просечните вредности по вработен сугерира дека зголемувањето на приходот не е доволно висок за да го "прати" зголемувањето на бројот на вработени во дејноста, заклучок кој не е негативен и постои веројатност да во иднина дојде до стабилизација на бројот на вработени во исто време со продолжување на растот на приходот со што вредноста просечно по вработен повторно би се зголемила. Позитивно е што учеството на расходите на вработените во просечните расходи и приходи во годините по финансирањето забележително се зголемува од 12%/13% на 19%/20%, но како и претходно напоменато ќе се стабилизира на таа граница.

Просечните трошоци за вработените по вработен и просечната месечна нето-плата бележат раст од 8%. Всушност, зголемувањето на расходите за вработените се зголемуваат поради зголемениот број на вработени во поголем степен отколку зголемувањето на трошоците по вработен и просечната месечна нето-плата.

ТАБЕЛА 23
ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ НА ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ
ОБЛАСТ НА ПРОЕКТ: Градежништво и инженерство
Вредностите се во евра

Градежништво и Инженерство	Година	Година	Година	% раст	
	пред финанси рање n-1	на финанси рање n	по финанси рање n+1	по финанси рање n+2	[(n+2)/(n-1)*100]
1 Просечни приходи	359,155	428,725	421,263	477,299	33%
2 Просечни расходи	337,281	395,760	399,687	441,036	31%
3 Просечен профит	23,209	35,816	30,759	36,933	59%
4 Просечна загуба	2,959	4,071	11,862	2,970	0%
5 Учество на расходи во вкупни приход	94%	92%	95%	92%	
6 Просечни трошоци за вработените	44,225	54,493	83,143	88,526	100%
7 Просечен број на вработени	6.92	9.11	13.30	12.86	86%
8 Просечни приходи по вработен	51,926	47,055	31,674	37,123	-29%
9 Просечни расходи по вработен	48,764	43,437	30,052	34,303	-30%
10 Просечна добивка по вработен	3,355	3,931	2,313	2,873	-14%
11 Просечни трошоци за вработените по вработен	6,394	5,981	6,251	6,885	8%
12 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	360	337	352	388	8%
13 Учество на расходи за вработени во вкупни приходи	12%	13%	20%	19%	
14 Учество на расходи за вработени во вкупни расходи	13%	14%	21%	20%	
15 Нето-профитна маржа	6%	8%	7%	8%	

Појаснување на годините: Година на финансирање е годината во која е прифатен проектот за финансирање од страна на ФИТР а не годината на реална исплата на средствата.

Појаснување на %раст/пад: се пресметува како сооднос помеѓу последната "1 години по финансирање" и првата "Година пред финансирање" односно кумулативен раст/пад.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

E4.7 ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ГОДИНА И СЕГМЕНТ НА ПРОЕКТОТ – ЗЕМЈОДЕЛСТВО

Последниот анализиран сегмент е гранка која е една од најважните во Македонската економија – Земјоделството. Најчесто се проекти кои се и во доменот на ИТ технологиите, бидејќи се употребуваат напредни решенија за земјоделски проблеми и процеси како и унапредување на целокупното производство. Вкупната вредност на финансираните 34 проекти изнесува 4.67 милиони евра од кои 2.64 се ко-финансирани од ФИТР и 2.19 од самите компании. Просечната вредност на проект од земјоделие изнесува 140,000 евра. Финансиските индикатори имаат забележливо висок раст од годината пред и годината по извршеното финансирање на проектот.

Просечниот приход има раст од 294% помеѓу 53,870 евра на 212,122 евра, расходот 238% од 54,377 евра на 183,523 евра и добивката за 1,105% раст од 2,463 евра на 29,676 евра. Во годината пред финансирање вкупниот приход има пониска вредност од вкупниот расход, односно компаниите оствариле нето-загуба според просечните вредности. Сепак, перформансот значајно се унапредува во годината и по годината на финансирање со што компаниите бележат позитивна нето-добивка.

Просечни трошоци за вработените по компанија имаат раст од 163% односно од 10,735 евра на 28,271 евра паралелно со приближно 50% зголемување на просечниот број на вработени од 3.07 на 4.58 по компанија. Значителното зголемување на просечните трошоци за вработените во однос на тоа за просечниот број на вработени сугерира дека платите на тековните вработени имаат раст. Истото го потврдува 77% раст на просечните трошоци за вработените по вработен и следствено просечната месечна нето-плата по вработен која се зголемува од 197 евра на 348 евра во анализираниот период. Доколку се продолжи со трендот на повисоко зголемување на трошоците за вработените во однос на самите вработени може да се очекува покачување на просечната месечна нето-плата во следниот период. И покрај значајниот раст на трошоците за вработените и бројот на вработени, нивното учество се намалува во анализираниот период од 20% на 13% учество во приходот и 20% на 15% учество во расходот. Истото го потврдува претходниот заклучок дека ќе биде потребно дополнително зголемување на расходите за вработените во вид на нови вработувања и зголемени плати за веќе постоечките.

Просечниот приход, расход и добивка по вработен бележат позитивен раст. Поединечно, приходните по вработен имаат раст од 164% или од 17,539 евра на 46,325 евра, расходите раст од 126% или од 17,704 евра на 40,080 и добивката со 708% раст од 802 евра на 6,481 евра.

Нето-профитната маржа се движи во рамките на 5% до 14% со тоа што во првата анализирана година нето-резултатот на секторот во целина е негативен и покрај тоа што дел од компаниите бележат добивка.

ТАБЕЛА 24
ПРОСЕЧНИ ВРЕДНОСТИ НА ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ
ОБЛАСТ НА ПРОЕКТ: Земјоделство
Вредностите се во евра

Земјоделство	Година пред финансирање	Година на финансирање	Година по финансирање	% раст
	n-1	n	n+1 [(n+1)/(n-1)*100]	
1 Просечни приходи	53,870	150,984	212,122	294%
2 Просечни расходи	54,377	145,039	183,523	238%
3 Просечен профит	2,463	7,772	29,676	1105%
4 Просечна загуба	3,157	1,929	1,271	-60%
5 Учество на расходи во вкупни приход	101%	96%	87%	
6 Просечни трошоци за вработените	10,735	23,167	28,271	163%
7 Просечен број на вработени	3.07	3.84	4.58	49%
8 Просечни приходи по вработен	17,539	39,297	46,325	164%
9 Просечни расходи по вработен	17,704	37,750	40,080	126%
10 Просечна добивка по вработен	802	2,023	6,481	708%
11 Просечни трошоци за вработените по вработен	3,495	6,030	6,174	77%
12 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	197	340	348	77%
13 Учество на расходи за вработени во просечните приходи	20%	15%	13%	
14 Учество на расходи за вработени во просечните расходи	20%	16%	15%	
15 Нето-профитна маржа	5%	5%	14%	

Појаснување на годините: Година на финансирање е годината во која е прифатен проектот за финансирање од страна на ФИТР а не годината на реална исплата на средствата.

Појаснување на %раст/пад: се пресметува како сооднос помеѓу последната “1 години по финансирање” и првата “Година пред финансирање” односно кумулативен раст/пад.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

Е5. ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТИ НА КОМПАНИИТЕ КО-ФИНАНСИРАНИ ОД ФИТР ВО 2020-ТА ГОДИНА ВО СПОРЕДБА СО 2019-ТА (КРИЗАТА COVID-19)

Пред да се започне со симулациите, изработена е генерална анализа на финансиските резултати на компаниите кои се ко-финансирани од ФИТР во 2020-та година. Анализата е од важност бидејќи се дефинира дали компаниите (на ниво на портфолио) според големината ја “затвориле” годината нето-позитивна финансиска и колкава била загубата, бидејќи истата очекувана со оглед на деструктивноста која ја имаше кризата предизвикана од COVID-19 за бизнисот. Според официјалните податоци од НБРМ и Државниот завод за статистика Македонската економија ќе бележи пад на БДП од -4.5% во 2020-та година.

Од ТАБЕЛА 25.01 може да се забележи дека портфолиото на компании финансирани од ФИТР имаат позитивни резултати односно раст во кризната 2020-та во споредба со 2019-та година и падот на БДП. Приходите имаат пораст од 8%, расходот со 7% и добивката со 21%. Всушност, кризата придонесе за оптимизирање на поголем број процеси во компаниите и бизнис моделите кое пак директно влијае на профитабилноста и нејзиното зголемување. Забележливо е дека компаниите ги зголемиле и бројот на вработени за 3% со паралелно зголемување на платите од 5% бидејќи просечната (месечна) нето-плата по вработен има пораст од 491 на 516 евра. Трошоците за вработените се зголемиле за 8% кое што е предизвикано од новите дополнителни 218 вработувања и зголемувањето на платите за тековните вработени.

Анализирано во апсолутни вредности, приходите од 385 милиони евра се зголемиле на 417 милиони евра со паралелно зголемување на расходите од 348 милиони на 372 милиони евра. Добивката има раст од 34 милиони на приближно 42 милиони евра помеѓу 2019 и 2020-та. Расходите за вработените бележат раст од 77.1 милион на 77.3 милиони евра.

Компаниите исто ја задржале висината на трошоците за вработените во вкупната расходна структура од 21% (од расходите) и нето-профитната маржа која е помеѓу 9% - 10%. Загубата, која е анализирана во следната табела ([линк](#)) е значително пониска во однос на добивката, што го позиционира целото портфолио во финансиска позитива. Генерално компаниите кои се дел од портфолиото на ФИТР го надминуваат значително генералниот перформанс на економијата, во кризната 2020-та година оствариле подобри резултати во споредба со 2019-та како што би било случајот и во стандардна бизнис година.

ТАБЕЛА 25.01
ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТИ НА КОМПАНИИТЕ КО-ФИНАНСИРАНИ ОД ФИТР ВО 2020-ТА ГОДИНА ВО СПОРЕДБА СО 2019
Вредностите се во евра

БРОЈ НА КОМПАНИИ: 401	ГОДИНА		
	2019	2020	Раст 2020/19
1 Вкупен приход	385,919,356	417,174,352	8%
2 Вкупен расход	348,615,411	372,949,196	7%
3 Вкупна добивка	34,630,849	41,995,373	21%
4 Данок на добивка	3,342,492	3,736,294	12%
5 Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	4,088,471	4,174,906	2%
6 Придонеси од задолжително социјално осигурување	16,341,902	18,093,757	11%
7 Вкупни буџетски расходи	23,772,866	26,004,957	9%
8 Учество на расходи во вкупни приход	90%	89%	
9 Трошоци за вработените	71,731,507	77,301,880	8%
10 Вкупен број на вработени	8,231	8,439	3%
11 Просечни приходи по вработен	46,886	49,434	5%
12 Просечни расходи по вработен	42,354	44,194	4%
13 Просечна добивка по вработен	4,207	4,976	18%
14 Просечни трошоци за вработените по вработен	8,715	9,160	5%
15 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	491	516	5%
16 Просечни буџетски расходи по компанија	59,284	64,850	9%
17 Учество на расходи за вработени во вкупни приходи	19%	19%	
18 Учество на расходи за вработени во вкупни расходи	21%	21%	
19 Нето-профитна маржа	9%	10%	

Напомена: во претходната табела се анализирани само финансиските резултати за 2020-та година на компаниите кои се финансирани од ФИТР не само во 2020-та туку и во претходните 3 години за да се измери нивниот резултат во споредба со економијата во целина.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

E5. ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТИ НА КОМПАНИИТЕ КО-ФИНАНСИРАНИ ОД ФИТР ВО 2020-ТА ГОДИНА СПОРЕД ГОЛЕМИНА (КРИЗАТА COVID-19)

Компаниите кои имаат од 0 – 9 вработени (микро и без вработени) имаат остварено вкупен приход од 33,8 милиони евра, вкупен расход од 30,7 милиони и добивка од приближно 3,7 милиони евра во 2020-та година. Сепак, дел од компаниите имаат прикажано загуба од 0.94 милиони евра што посочува дека нето-добивката на ниво на сегмент е приближно 1.9 милиони евра. Истите компании имаат просечен трошок за вработените од 6,2 милиони евра за 838 вработени со просечна нето-плата месечна од 421 еврo. **Целиот сегмент на микро и без вработени претпријатија го има генералниот перформанс на економијата со остварената реализација.**

Вторите Мали претпријатија (10 – 49 вработени) бележат 95.09 милиони евра приход 84,5 милиони евра расход и 10,10 милиони евра добивка. Позитивно е што забележаната загуба е 0.43 милиони евра и нето-добивката на ниво на целиот сегмент мали компании е приближно 9 милиони евра или 10% нето-профитна маргина. Компаниите издвојуваат 18,15 милиони евра за вработените (21% од вкупните расходи и 19% од вкупните приходи) за кои што се исплаќаат просечни нето-плати во износ од 429 евра. **И секторот на мали претпријатија има остварено значително подобри резултати во однос на генералните макроекономски индикатори.**

Групата на средни компании (50 – 250 вработени) има остварено вкупен приход од 132,1 милиони евра и расходи од 121,8 милиони евра и профит од 9,57 милиони евра. Загуба имаат прикажано мал број на компании и истата е прилично ниска од 0,14 милиони евра споредбено со вкупниот приход и добивка. За плати средните компании издвоиле 26,19 милиони евра и просечната нето-плата се движела во просек од 424 евра на месечно ниво. Иако нето-маржата е пониска со останатите, истата е позитивна и значително повисока од генералниот резултат на економијата.

Забележливо е дека дел од компаниите бележат загуба која кумулативно изнесува приближно 1.5 милиони. Но споредбено со вкупната добивка од приближно 41 милион евра, го позиционира целото портфолио на компании чии што проекти се ко-финансирани од ФИТР на позитивната страна, и значително подобро од БДП кое има пад од -4.5% за 2020-та година. И разгледувано поединечно според група на претпријатија (според големина) секој од нив има нето-позитивен резултат во кризната година.

ТАБЕЛА 25.02
ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТИ НА КОМПАНИИТЕ КО-ФИНАНСИРАНИ ОД ФИТР ВО 2020-ТА ГОДИНА
Вредностите се во евра

	ГОЛЕМИНА НА КОМПАНИЈА			
	Без вработени и Микро	Мало	Средно	Големо
1 Број на компании	265	103	32	1
2 Вкупен приход	33,853,724	95,092,376	132,163,650	156,064,603
3 Вкупен расход	30,778,034	84,506,549	121,892,918	135,771,695
4 Вкупна добивка	3,732,233	10,108,438	9,575,012	18,579,690
5 Вкупна загуба	940,550	433,454	149,409	0
6 Учество на расходи во вкупни приход	91%	89%	92%	87%
7 Трошоци за вработените	6,260,121	18,154,556	26,194,474	26,692,729
8 Вкупен број на вработени	838.00	2,383.00	3,481.00	1,737.00
9 Просечни приходи по вработен	40,398	39,904	37,967	89,847
10 Просечни расходи по вработен	36,728	35,462	35,017	78,164
11 Просечна добивка по вработен	4,454	4,242	2,751	10,696
12 Просечни трошоци за вработените по вработен	7,470	7,618	7,525	15,367
13 Просечна (месечна) нето-плата по вработен	421	429	424	865
14 Учество на расходи за вработени во вкупни приходи	18%	19%	20%	17%
15 Учество на расходи за вработени во вкупни расходи	20%	21%	21%	20%
16 Нето-профитна маржа	11%	11%	7%	12%

Напомена: во претходната табела се анализирани само финансиските резултати за 2020-та година на компаниите кои се финансирани од ФИТР не само во 2020-та туку и во претходните 3 години за да се измери нивниот резултат во споредба со економијата во целина.

Пресметка на просечна (месечна) нето-плата: Просечните трошоци за вработен по вработен се поделени на 12 месеци и 1.48 (под претпоставка дека просечните вредности на придонеси на плата и данок изнесуваат 48% од нето-платата)

Г. СИМУЛАЦИЈА НА ПЕРФОРМАНСИ ОД ДОПОЛНИТЕЛНО ФИНАНСИРАЊЕ СО КОРИСТЕЊЕ НА РАЗЛИЧНИТЕ ИНСТРУМЕНТИ НА ФИТР

Последниот дел од извештајот е изработена симулација на резултати од дополнително финансирање или пак дополнителен приход во сегментите. Наједноставно појаснето, симулацијата одговара на прашањето “Кој би бил резултатот на компаниите кога би добиле дополнително финансирање од ХУ (во симулацијата 1 милион евра) висина на средства?”. Резултатот може да биде различно анализиран, како број на вработени, платени даноци, раст на профит, раст на приход, раст на трошоци и сл. За потребите на анализата во овој извештај како главни индикатори ќе бидат расходите кои компаниите ги имаат кон државата и бројот на дополнителни (нови) вработување предизвикани од дополнителниот приход.

Всушност најважната информација која треба да ја овозможи симулацијата е определувањето на областите во кои се проектите, програмите на кои аплицираат, инструментите кои ги користат и големината на компаниите кои би дале највисоки резултати со дополнително финансирање. Средствата кои ФИТР ќе ги користи за ко-финансирање на проектите ќе има можност да ги насочи кон сегментите кај кои веројатноста за подобри резултати е повисока.

Според истражувачите сегментите кои имаат најголем интерес се оние кои ја зголемуваат вработеноста, остваруваат повисоки финансиски резултати и носат најмногу средства во државната каса кои што потоа можат да се користат за дополнително финансирање на други проекти.

Напомена: се интерпретира само последниот дел С. од табелите во кој се пресметани ефектите од дополнителното финансирање/приход од 1,000,000 евра кај компаниите.

ПОЈАСНУВАЊЕ НА СИМУЛАЦИЈАТА

Целата калкулација е поедноставена (споредбено со бројот на податоци од завршните сметки на компаниите) за да се обезбеди споредба помеѓу сегментите. Учествата се пресметуваат како сооднос помеѓу различните финансиски позиции (пр. вкупен расход, трошоци за вработените, данок на добивка и сл.) вкупниот приход кој е остварен од компаниите. Пример, доколку компаниите во ИТ оствариле вкупен приход од 1,000,000 евра, а вкупните трошоци за вработените се 300,000 евра, учеството на трошоците за плати во вкупните приходи би изнесувале 30%. Посочената калкулација се изработува за повеќе финансиски позиции за да се овозможи пресметка на нивните релативни учества во вкупниот приход. Како финансиски позиции се користени следните:

- A1.** Вкупни приходи
- A2.** Вкупни расходи
- A3.** Трошоци за вработени (214+215+216+217)
- A4.** Плати и надоместоци на плата (нето) (214)
- A5.** Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата (215)
- A6.** Придонеси од задолжително социјално осигурување (216)
- A7.** Останати трошоци за вработените (217)
- A8.** Данок на добивка
- A9.** Број на вработени
- A10.** Просечен трошок за вработените по вработен

Ставката на очекуван даночен приход за државата и нејзините институции е составен од сите расходи кои компаниите стандардно ги имаат во вид на даноци (персонален и данок на добивка) како и здравствено, пензиско осигурување и други трошоци за вработените кон државата.

Поделбата на компаниите е изработена според индустрии, проекти, инструменти и големина односно сите сегменти кои претходно се обработени во извештајот. За пресметка на учествата се користени финансиските податоци за компаниите во годината на финансирање на проектот, под претпоставка дека од таа точка ќе започнат со унапредување на работењето. Анализирани се само компании кои имаат добиено финансирање од ФИТР.

F1. СИМУЛАЦИЈА НА ПЕРФОРМАНСИ ОД ДОПОЛНИТЕЛНО ФИНАНСИРАЊЕ СПОРЕД ГОЛЕМИНА НА КОМПАНИЈА

Првата симулација е изработена според големина на компаниите кои се ко-финансирани од ФИТР. Од калкулацијата се исклучени компаниите без вработени, бидејќи нема можност да се определи нивниот потенцијал од аспект на нови вработувања со дополнително финансирање.

Кај микро претпријатијата (до 9 вработени) дополнителниот приход/финансирање од 1 милион евра може да се очекува дека ќе предизвика 937,178 евра расход од кој што 142,040 евра е расход поврзан со вработените. Вкупните плати и надоместоци на плата (регрес) нето би изнесувале 89,516 евра и доколку просечната плата изнесува 5,866 евра се овозможува отворање на нови 24 работни позиции. Државата би инкасираше вкупно 43,002 евра.

Малите претпријатија (10 – 49 вработени) приходот од 1 милион евра би предизвикал расходи од 900,812 евра од кои што 174,801 евра се расходи поврзани со вработените. Вкупните плати и надоместоци на плата би изнесувале 106,653 евра и доколку просечниот бруто трошок по вработен е 6,998 евра се овозможуваат нови 25 работни места. Платата на вработените во малите компании е втора највисока веднаш зад таа во големите компании. Вкупниот приход за државата и нејзините институции би била 54,999 евра.

Третата група **средни претпријатија** (50 - 250 вработени) истиот приход од 1 милион евра ќе предизвика 979,955 евра од кои што 199,535 евра се трошоци за вработените. Вкупните плати и надоместоци изнесуваат 127,630 евра и трошокот за бруто плата по вработен е 6,535 евра, би се овозможило отворање на 31 нова работна позиција. Државата преку даноци и други расходи поврзани со вработените би инкасираше 61,783 евра.

Последната група на **големи компании** во која има обработено мал број на податоци, дополнителниот приход од 1 милион евра би предизвикал трошоци од 884,754 евра од кои што 170,679 евра се расход поврзан со вработените. За тековната група е потребно да се напомене дека дополнителен приход од 1 милион евра, на вкупен обрт од над 100 милиони евра е ниска сума која нема да има видно влијание врз вкупната структура на приходи. Сепак, дополнителни приход ќе овозможи отворање на 13 нови работни позиции доколку просечната плата изнесува 13,617 евра.

Генерално, помеѓу перформансот на микро, малите и средните компании нема значајно големи разлики во перформансот. За определен степен малите компании имаат повисоки плати и пониско учество на расходите во приходите, што пак овозможува повисок профит и можност за идно финансирање на идни инвестиции и иновативни идеи.

ТАБЕЛА 26
СИМУЛАЦИЈА ЗА ЕФЕКТИ ОД ДОПОЛНИТЕЛНО ФИНАНСИРАЊЕ ВО СПОРЕД ГОЛЕМИНА НА КОМПАНИЈА
Вредности во милиони евра – исклучок број на вработени и очекуван број на вработувања

А	КРИТЕРИУМ	Микро	Мало	Средно	Големо
A1.	Вкупни приходи	29,856,642	87,714,642	106,499,570	139,696,182
A2.	Вкупни расходи	27,980,990	79,014,404	104,364,783	123,596,764
A3.	Трошоци за вработени (214+215+216+217)	4,240,831	15,332,616	21,250,391	23,843,274
A4.	Плати и надоместоци на плата (нето) (214)	2,672,649	9,355,046	13,592,551	13,599,940
A5.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата (215)	201,262	1,063,692	1,105,767	1,233,834
A6.	Придонеси од задолжително социјално осигурување (216)	900,444	3,049,168	5,043,586	5,346,367
A7.	Останати трошоци за вработените (217)	466,476	2,001,716	1,508,488	3,663,133
A8.	Данок на добивка	182,181	711,401	430,562	1,178,509
A9.	Број на вработени	723	2,194	3,252	1,751
A10.	Просечен трошок за вработените по вработен	5,866	6,988	6,535	13,617
В	УЧЕСТВА НА ПАРАМЕТРИ ВО ВКУПНИ ПРИХОДИ				
V1.	Вкупни расходи	93.7%	90.1%	98.0%	88.5%
V2.	Трошоци за вработени	14.2%	17.5%	20.0%	17.1%
V3.	Плати и надоместоци на плата (нето)	9.0%	10.7%	12.8%	9.7%
V4.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	0.7%	1.2%	1.0%	0.9%
V5.	Придонеси од задолжително социјално осигурување	3.0%	3.5%	4.7%	3.8%
V6.	Останати трошоци за вработените	1.6%	2.3%	1.4%	2.6%
V7.	Данок на добивка	0.6%	0.8%	0.4%	0.8%
С	ЕФЕКТИ ОД ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРИХОД/ФИНАНСИРАЊЕ				
CX.	Износ на дополнителен приход/финансирање	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000
CY.	Просечен трошок за вработените по вработен	5,866	6,988	6,535	13,617
C1.	Вкупни расходи	937,178	900,812	979,955	884,754
C2.	Трошоци за вработени	142,040	174,801	199,535	170,679
C3.	Плати и надоместоци на плата (нето)	89,516	106,653	127,630	97,354
C4.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	6,741	12,127	10,383	8,832
C5.	Придонеси од задолжително социјално осигурување	30,159	34,762	47,358	38,271
C6.	Останати трошоци за вработените	15,624	22,821	14,164	26,222
C7.	Данок на добивка	6,102	8,110	4,043	8,436
C8.	Очекуван број на нови вработувања (C3/A10)	24	25	31	13
C9.	Приход за државата и државни институции (C4+C5+C7)	43,002	54,999	61,783	55,540

F2. СИМУЛАЦИЈА НА ПЕРФОРМАНСИ ОД ДОПОЛНИТЕЛНО ФИНАНСИРАЊЕ СПОРЕД ПРОГРАМА НА ФИНАНСИРАЊЕ

Втората симулација е изработена за анализа на ефектите од дополнителен приход/финансирање според програмата на финансирање. Како што е појаснето и во [делот од извештајот](#) програмите имаат два извори “План за Економски развој (PEG)” од Владата на Република Северна Македонија и “Светска Банка (World Bank SDIS)”. Перформансот на двете програми значајно се разликуваат, но пред се поради различната структура на претпријатијата кои ги користат средствата, кое што може да се забележи и по вкупниот приход на компаниите. За добивање на податоци со повисока релевантност, големите и средните компании поради нискиот број се изземени од калкулацијата за да не влијаат на генералната состојба.

Според симулацијата дополнително финансирање (приходи) од 1 милион евра во “**Планот за економски развој**” ќе предизвика расходи од 922,888 евра (92.3%) од кои што 157,563 евра (15.8%) се трошоци поврзани со вработените. За плати и надоместоци на плата (нето) се издвојуваат 98,964 евра или 9.9% од иницијалните 1 милион евра. Се овозможува отворање на 26 нови работни позиции со просечен трошок по вработен (годишно) од 6,008 евра. Приходот кој го остварува државата и нејзините институции во вид на даноци или трошоци за пензиско, социјално осигурување на вработените.

Втората симулација е за компаниите кои имаат добиено финансирање во програмата на **Светска Банка (World bank SDIS)**. Финансирањето/приходот од 1 милион евра ќе предизвика 872,592 евра ќе се вкупни расходи од кои што 319,076 евра се трошоци поврзани со вработени. Вкупните расходи за Плати и надоместоци (нето) изнесуваат 199,799 евра или 20% од иницијалните 1 милион евра финансирање. Се овозможува отворање на 54 нови работни позиции со просечна плата од 5,964 евра. Вкупниот приход за државата би изнесувал 94,345 евра или 9,4% од иницијалната вредност.

Иницијално според симулацијата, дополнителното финансирање од 1 милион евра ќе предизвика поголеми ефекти кај компаниите од програмата “World Bank SDIS” од аспект на број на вработени и трошоци поврзани со даноци и приходи за државата. Поголемите приходи за државата се пред се поради придонесите и даноците поврзани со вработените. Сепак, поголемите вкупни расходи (а пониски расходи за вработените) кај компаниите финансирани во “План за економски развој” посочуваат разлика во природата на активностите и бизнисот (финансираните преку “World Bank SDIS” се во доменот на “Start-Up” и ИТ). Доколку целта на дополнителното финансирање е овозможување на поголем број на работни позиции и приход за државата програмата, односно компаниите финансирани во програмата на Светска Банка со дополнително финансирање од 1 милион евра ќе даде повисоки резултати.

ТАБЕЛА 27 СИМУЛАЦИЈА ЗА ЕФЕКТИ ОД ДОПОЛНИТЕЛНО ФИНАНСИРАЊЕ ВО СПОРЕД ПРОГРАМА Вредности во милиони евра – исклучок број на вработени и очекуван број на вработувања			
A	КРИТЕРИУМ	Plan for economic growth (PEG)	World bank SDIS
A1.	Вкупни приходи	72,415,348	7,289,481
A2.	Вкупни расходи	66,831,274	6,360,743
A3.	Трошоци за вработени (214+215+216+217)	11,409,986	2,325,896
A4.	Плати и надоместоци на плата (нето) (214)	7,166,539	1,456,429
A5.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата (215)	787,602	114,326
A6.	Придонеси од задолжително социјално осигурување (216)	2,277,025	480,755
A7.	Останати трошоци за вработените (217)	1,315,827	274,386
A8.	Данок на добивка	407,263	92,647
A9.	Број на вработени	1,899	390
A10	Просечен трошок за вработените по вработен	6,008	5,964
B	УЧЕСТВА НА ПАРАМЕТРИ ВО ВКУПНИ ПРИХОДИ	Plan for economic growth (PEG)	World bank SDIS
B1.	Вкупни расходи	92.3%	87.3%
B2.	Трошоци за вработени	15.8%	31.9%
B3.	Плати и надоместоци на плата (нето)	9.9%	20.0%
B4.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	1.1%	1.6%
B5.	Придонеси од задолжително социјално осигурување	3.1%	6.6%
B6.	Останати трошоци за вработените	1.8%	3.8%
B7.	Данок на добивка	0.6%	1.3%
C	ЕФЕКТИ ОД ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРИХОД/ФИНАНСИРАЊЕ	Plan for economic growth (PEG)	World bank SDIS
CX	Износ на дополнителен приход/финансирање	1,000,000	1,000,000
CY	Просечен трошок за вработените по вработен	6,008	5,964
C1.	Вкупни расходи	922,888	872,592
C2.	Трошоци за вработени	157,563	319,076
C3.	Плати и надоместоци на плата (нето)	98,964	199,799
C4.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	10,876	15,684
C5.	Придонеси од задолжително социјално осигурување	31,444	65,952
C6.	Останати трошоци за вработените	18,171	37,641
C7.	Данок на добивка	5,624	12,710
C8.	Очекуван број на нови вработувања	26	54
C9.	Приход за државата и државни институции (C4+C5+C7)	47,944	94,345

ЕЗ. СИМУЛАЦИЈА НА ПЕРФОРМАНСИ ОД ДОПОЛНИТЕЛНО ФИНАНСИРАЊЕ СПОРЕД ИНСТРУМЕНТ НА ФИНАНСИРАЊЕ

Во тратата симулација се анализирани перформансите од дополнително финансирање според инструментот на финансирање. Во калкулациите се изземени големите компании за да се избегне дисторзија на процентуалното учества на различните позиции а со тоа и заклучоците за симулацијата. Проекциите се изработени повторно за дополнителен приход/финансирање од 1 милион евра. Се разбира, повторно влијае типот на компании кои што имаат аплицирано за различните инструменти, но и целта е тоа да се определи каков тип на компании би имале највисоки резултати (кои што определени од ФИТР) со дополнително финансирање.

Дополнителното финансирање од 1 милион евра кај инструментот **“Improvement of Innovation”** ќе предизвика 975,607 евра (97.6%) расходи од кои што 185,466 евра се расходи (брото) за вработените (18.5%). За нето плати и надоместоци се издвојуваат 116,245 евра (11.6%). Со просечен бруто трошок по вработен од 6,580 евра, се овозможува отворање на 28 нови работни позиции. Вкупниот приход за државата и нејзините институции е 56,738 евра во вид на даноци и расходи за вработените.

Кај вториот инструмент **“Commercialization”**, дополнителното финансирање од 1 милион евра ќе создаде 902,206 (90.2%) евра расходи од кои што 199,689 евра (20%) се бруто расходи за вработените со просечен бруто расход по вработен од 8,722 евра. За нето плати и надоместоци би биле 120,828 евра. Бројот на нови работни места кои би се отвориле е 23, но со највисока месечна плата споредбено со сите останати инструменти. Приходот за државата и државните институции би бил 66,016 евра.

Со третиот инструмент за **“Technology Development”** ќе се предизвикаат 937,368 евра се расходи (93.7%) од кои 142,319 евра (14.2%) се бруто расходи за вработените со просечен бруто трошок по вработен од 5,794 евра. За плати и надоместоци (нето) се приближно 89,000 евра (8.9%) и се овозможува отворање на нови 25 работни позиции. Бруто приходот за државата би изнесувал 44,425 евра.

Последниот инструмент **“Start-Up/Spin-Off”** поради самата природа на бизнисите кои најчесто се ново основани компании каде најзначаен ресурс се вработените, бележи значајно поразлични резултати во симулацијата од останатите. Дополнителното финансирање ќе го раздели на 885,724 евра (88.6%) расходи од кои што 375,552 евра се бруто трошоци за вработените. Просечниот бруто трошок за вработените по вработен изнесува 5,293 евра и се овозможува вработување на дополнителни 71 лица. И во симулација каде трошокот за вработените би се удвоил од 5,293 евра на 10,586 евра се овозможува вработување на 35 лица и повеќе во споредба со останатите. Приходот за државата е 110,909 евра (приближно 12% од иницијалната сума од 1 милион евра) и е предизвикан од повисокиот број на вработени и трошоците за нив.

ТАБЕЛА 28
СИМУЛАЦИЈА ЗА ЕФЕКТИ ОД ДОПОЛНИТЕЛНО ФИНАНСИРАЊЕ ВО СПОРЕД ИНСТРУМЕНТ
Вредности во милиони евра – исклучок број на вработени и очекуван број на вработувања

A	КРИТЕРИУМ	Improvement of Innovation	Commercialization	Technology development	Start-up/Spin-off
A1.	Вкупни приходи	87,876,553	52,370,783	46,777,518	5,948,350
A2.	Вкупни расходи	85,732,941	47,249,258	43,847,730	5,268,599
A3.	Трошоци за вработени (214+215+216+217)	16,298,128	10,457,860	6,657,316	2,233,737
A4.	Плати и надоместоци на плата (нето) (214)	10,215,239	6,327,846	4,165,860	1,435,149
A5.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата (215)	1,012,860	611,402	361,902	109,304
A6.	Придонеси од задолжително социјално осигурување (216)	3,555,378	2,374,624	1,477,714	485,888
A7.	Останати трошоци за вработените (217)	1,514,651	1,143,988	651,840	203,396
A8.	Данок на добивка	417,709	471,301	238,484	64,536
A9.	Број на вработени	2,477	1,199	1,149	422
A10.	Просечен трошок за вработените по вработен	6,580	8,722	5,794	5,293
B	УЧЕСТВА НА ПАРАМЕТРИ ВО ВКУПНИ ПРИХОДИ				
B1.	Вкупни расходи	97.6%	90.2%	93.7%	88.6%
B2.	Трошоци за вработени	18.5%	20.0%	14.2%	37.6%
B3.	Плати и надоместоци на плата (нето)	11.6%	12.1%	8.9%	24.1%
B4.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	1.2%	1.2%	0.8%	1.8%
B5.	Придонеси од задолжително социјално осигурување	4.0%	4.5%	3.2%	8.2%
B6.	Останати трошоци за вработените	1.7%	2.2%	1.4%	3.4%
B7.	Данок на добивка	0.5%	0.9%	0.5%	1.1%
C	ЕФЕКТИ ОД ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРИХОД/ФИНАНСИРАЊЕ				
CX	Износ на дополнителен приход/финансирање	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000
CY	Просечен трошок за вработените по вработен	6,580	8,722	5,794	5,293
C1.	Вкупни расходи	975,607	902,206	937,368	885,724
C2.	Трошоци за вработени	185,466	199,689	142,319	375,522
C3.	Плати и надоместоци на плата (нето)	116,245	120,828	89,057	241,268
C4.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	11,526	11,674	7,737	18,376
C5.	Придонеси од задолжително социјално осигурување	40,459	45,343	31,590	81,684
C6.	Останати трошоци за вработените	17,236	21,844	13,935	34,194
C7.	Данок на добивка	4,753	8,999	5,098	10,849
C8.	Очекуван број на нови вработувања	28	23	25	71
C9.	Приход за државата и државни институции (C4+C5+C7)	56,738	66,016	44,425	110,909

E4. СИМУЛАЦИЈА НА ПЕРФОРМАНСИ ОД ДОПОЛНИТЕЛНО ФИНАНСИРАЊЕ СПОРЕД ОБЛАСТ НА ПРОЕКТОТ НА ФИНАНСИРАЊЕ

Последната симулација е изработена според областа на проектот со кој што компаниите го имаат добиено финансирањето. Обработени се истите сектори како и во анализата [“Финансиски параметри на ко-финансираните компании според година и сегмент на проектот”](#) и повторно се изменети големите компании за избегнување на дисторзија на резултатите. Со оваа анализа се комплетира заклучокот за тоа во кои сегменти и каков тип на компании би предизвикале најдобри резултати со дополнително финансирање од страна на ФИТР. Во продолжение се заклучоците за сите 7 сектори.

Првиот **ИТ сектор** кој е и всушност еден од главните столбови на иновациите и иновативните проекти и го има човечкиот капитал како најважен ресурс ги има следните перформанси од 1 милион евра дополнителни финансии. Би се предизвикале вкупни расходи од 876,698 евра од кои што најголем дел или 352,721 евра се бруто расходи за вработените со просечен трошок за вработените по вработен од 9,558 евра. Бројот на работни места кои потенцијално би се отвориле се за 37 нови вработени. Вкупниот приход за државата и нејзините институции изнесува 114,935 евра или приближно 11% од вкупното дополнително финансирање од 1 милион евра.

Вториот сектор **Машинство** според симулацијата приходот од 1 милион евра ќе предизвика 949,321 евра расходи (94.9%) од кои што 175,711 евра (се бруто расходи со вработените и просечен трошок по вработен од 6,082 евра. Платите и надоместоците (нето) би изнесувале 109,305 евра. Со трошоците за вработените и претходно споменатиот бруто трошок по вработен се овозможува отворање на 29 нови работни места. Вкупниот приход на државата и нејзините институции би изнесувал потенцијално 52,753 евра.

Кај третиот сектор **Енергија и Енергетски извори** симулацијата сугерира дека би се предизвикале расходи од 958,569 евра (95,9%) од кои што 148,823 евра (14.9%) се бруто расходи поврзани со вработените. Од нив 94,315 евра се трошоци за нето-плата за вработените со просечен бруто трошок по вработен од 6,873 евра. Потенцијално 22 нови работни позиции би се отвориле според просечниот трошок по вработен. Вкупниот приход на државата би изнесувал приближно 50,000 евра (5%).

Четвртиот сектор е **“Медицина и фармација”** од кој што се исклучени големите компании за да се избегне “искривување” на сликата и перформансот а со тоа и самата симулација. Според резултатите дополнителното финансирање од 1,000,000 евра би предизвикало расходи од 935,537 евра (93.6%) од кои што 271,633 евра (27.2%) се бруто трошоци поврзани со вработените. Вкупните расходи по основ нето-плати и надоместоци изнесува 166,807 евра со просечен бруто трошок по вработен од 5,562 евра. Забележливо е дека бруто трошокот за >

< вработените е втор највисок (после ИТ), но значително понискиот просечен бруто трошок од 5,562 евра овозможува отворање на поголем број на работни позиции или 49. Со тоа секторот Медицина и Фармација е атрактивен за дополнително финансирање, но потребно е зголемување на расходите за плати кај веќе постоечките вработени за да биде со поголема (и долгорочна) атрактивност. Вкупниот приход за државата би изнесувал потенцијално 83,393 евра (0.8%) од вкупните 1 милион евра дополнителни финансии.

Петтиот сектор **“Електроника и Технологија”** приходот од 1 милион евра ќе го раздели на 930,655 евра расходи од кои што 163,333 евра се бруто расходи за вработените. Според проекцијата, 102,281 евра се трошоци за нето плати и надоместоци на плата, со просечен трошок за вработените по вработен од 6,296 евра. Вкупно се овозможува отворање на нови 26 работни позиции. Данокот и другите приходи за државата и нејзините институции изнесува приближно 4.5% од вкупното финансирање или 43,875 евра.

Од претпоследниот сектор **“Градежништво и Инженерство”** се исклучени големите и средните компании, бидејќи значајно ја менуваат целосната слика за секторот и не овозможуваат носење на соодветни заклучоци. Со 1 милион евра дополнителни финансии се предизвикуваат расходи од 923,109 евра од кои што 127,105 евра се бруто трошоци за вработените. Нето платите и надоместоците на плата се вкупно 81,404 евра со просечен бруто трошок по вработен од 5,981 евра. Се овозможува дополнително вработување на 21 лице. Вкупниот приход на државните институции изнесува 39,439 евра.

Последниот сектор **“Земјоделство”** ги бележи најниските резултати од аспект на вработени споредбено со сите останати. Истиот приход предизвикува 927,039 евра од кои што 64,072 се расходи за вработените. Трошоците за плати и надоместоци за плата изнесуваат 40,270 евра со просечен бруто трошок по вработен од 5,436 евра. Се овозможува отворање на 12 нови работни позиции и државата би имала вкупен приход од 19,527 евра од иницијалните 1 милион евра.

Симулациите не посочуваат дека еден сектор е подобар во однос на друг генерално, туку посочуваат кој од секторите би предизвикал најголеми ефекти за економијата споредбено со другите. Придонесот најмногу може да се анализира според бројот на нови вработувања и данокот кој треба да се плати кон државата. Според сите финансиски показатели вложувањето во ИТ секторот има значително подобри перформанси споредбено со сите останати бидејќи вработува значаен број на луѓе (47) со највисока просечна бруто плата од анализираниите сектори. Исто така расходот за даноци и давачки кон државни институции е највисок за компаниите во ИТ, со учество од 11.4% во иницијалните 1 милион евра.

E4. СИМУЛАЦИЈА НА ПЕРФОРМАНСИ ОД ДОПОЛНИТЕЛНО ФИНАНСИРАЊЕ СПОРЕД ОБЛАСТ НА ПРОЕКТОТ НА ФИНАНСИРАЊЕ

ТАБЕЛА 29
СИМУЛАЦИЈА ЗА ЕФЕКТИ ОД ДОПОЛНИТЕЛНО ФИНАНСИРАЊЕ ВО СПОРЕД ГОЛЕМИНА НА КОМПАНИЈА
Вредности во милиони евра – исклучок број на вработени и очекуван број на вработувања

A	КРИТЕРИУМ	ИТ	Машинство	Енергија и Енергетски Извори	Медицина и Фармација	Електроника и Технологија	Градежништво и Инженерство	Земјоделство
A1.	Вкупни приходи	27,966,475	19,556,958	13,716,837	3,972,386	21,546,952	7,717,045	17,985,873
A2.	Вкупни расходи	24,518,156	18,565,834	13,148,532	3,716,314	20,052,785	7,123,672	16,673,601
A3.	Трошоци за вработени (214+215+216+217)	9,864,361	3,436,371	2,041,377	1,079,030	3,519,319	980,878	1,152,383
A4.	Плати и надоместоци на плата (нето) (214)	6,125,986	2,137,682	1,293,707	662,624	2,203,837	628,198	724,295
A5.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата (215)	686,669	242,824	140,577	90,374	132,585	40,390	18,476
A6.	Придонеси од задолжително социјално осигурување (216)	2,185,778	686,052	474,359	208,964	711,132	241,978	292,925
A7.	Останати трошоци за вработените (217)	865,929	369,813	269,740	117,069	471,765	70,311	116,687
A8.	Данок на добивка	341,893	102,808	61,492	31,931	101,662	21,977	39,813
A9.	Број на вработени	1,032	565	297	194	559	164	212
A10	Просечен трошок за вработените по вработен	9,558	6,082	6,873	5,562	6,296	5,981	5,436
B	УЧЕСТВА НА ПАРАМЕТРИ ВО ВКУПНИ ПРИХОДИ	27,966,475	19,556,958	13,716,837	3,972,386	21,546,952	22,888,427	17,985,873
B1.	Вкупни расходи	87.7%	94.9%	95.9%	93.6%	93.1%	92.3%	92.7%
B2.	Трошоци за вработени	35.3%	17.6%	14.9%	27.2%	16.3%	12.7%	6.4%
B3.	Плати и надоместоци на плата (нето)	21.9%	10.9%	9.4%	16.7%	10.2%	8.1%	4.0%
B4.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	2.5%	1.2%	1.0%	2.3%	0.6%	0.5%	0.1%
B5.	Придонеси од задолжително социјално осигурување	7.8%	3.5%	3.5%	5.3%	3.3%	3.1%	1.6%
B6.	Останати трошоци за вработените	3.1%	1.9%	2.0%	2.9%	2.2%	0.9%	0.6%
B7.	Данок на добивка	1.2%	0.5%	0.4%	0.8%	0.5%	0.3%	0.2%
C	ЕФЕКТИ ОД ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРИХОД/ФИНАНСИРАЊЕ							
CX	Износ на дополнителен приход/финансирање	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000
CY	Просечен трошок за вработените по вработен	9,558	6,082	6,873	5,562	6,296	5,981	5,436
C1.	Вкупни расходи	876,698	949,321	958,569	935,537	930,655	923,109	927,039
C2.	Трошоци за вработени	352,721	175,711	148,823	271,633	163,333	127,105	64,072
C3.	Плати и надоместоци на плата (нето)	219,047	109,305	94,315	166,807	102,281	81,404	40,270
C4.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	24,553	12,416	10,249	22,751	6,153	5,234	1,027
C5.	Придонеси од задолжително социјално осигурување	78,157	35,080	34,582	52,604	33,004	31,356	16,286
C6.	Останати трошоци за вработените	30,963	18,910	19,665	29,471	21,895	9,111	6,488
C7.	Данок на добивка	12,225	5,257	4,483	8,038	4,718	2,848	2,214
C8.	Очекуван број на нови вработувања	37	29	22	49	26	21	12
C9.	Приход за државата и државни институции (C4+C5+C7)	114,935	52,753	49,314	83,393	43,875	39,438	19,527

Е5. СИМУЛАЦИЈА НА ПЕРФОРМАНСИ ОД ДОПОЛНИТЕЛНО ФИНАНСИРАЊЕ И ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ ПОТРОШУВАЧКАТА, ВРАБОТУВАЊЕТО И ДАНОЦИТЕ

Како финализација на симулацијата, потребно е да се види како финансирањето од 1 милион евра во различните проекти, инструменти, област на проектите и големи на претпријатија ќе има ефект врз економијата од аспект на приватна потрошувачка (нето плати за вработените), бројот на вработени и данокот на годишно ниво. Безбедно е да се претпостави дека економскиот мултипликатор од приватната потрошувачка (нето-платите) ќе биде минимум 2, односно иницијалната вредност на платите поради нивното трошење во локалната економија ќе вредат минимум двојно.

Според пресметките недвосмислено може да се потврди дека компаниите чија што област на проектот била во ИТ и од инструментите "Start-Up/Spin-Off" имаат значително поголеми ефекти врз економијата од сите останати. ИТ проектите со мултипликатор од 2 имаат вредност на платите од 438,095 евра или приближно половина од вредноста на дополнителното финансирање кое што иницијално ја покренала таа промена или 1 милион евра. Исто "Start-Up/Spin-Off" инструментот со мултипликатор од 2 има вредност на платите од 482,537 евра повторно приближно половина од иницијалната вредност. Со поголем мултипликатор, ефектот е уште поголем, но безбедно е да се земе во предвид само тој со вредност 2. Од другите сектори, до определен степен се издвојува "Медицина и Фармација" каде со истиот мултипликатор вредноста на платите кај вработените за економијата би бил 333,615 евра и вредност на данокот од 83,393 евра. Сектор пак кој има значително понизок перформанс од сите останати е "Земјоделство" каде и вредноста на иницијалните плати е пониска но и вредноста на данокот.

Од аспект на даноци, ИТ секторот и истиот инструмент очекувано (поради вредноста на платите) со расходи од 114,935 евра, односно 110,909 евра годишно од тие иницијални 1 милион евра дополнително финансирање. Програмата "World Bank SDIS" го има умерено понизок перформанс но доколку се анализира структурата на претпријатија кои добиле финансирање преку таа програма повторно се добиваат ИТ компании и компании дел од "Start-Up/Spin-Off" инструментот.

Како последно, бројот на нови вработувања кои што ќе ги овозможат иницијалните 1 милион евра дополнително финансирање се највисоки кај "Start-Up/Spin-Off" инструментот со 71 лица и со 41 во "Медицина и Фармација". Сепак од претходните анализи, во посочените два сектори генерално платите, односно трошоците по вработен се пониски и поради тоа е овозможено вработување на повеќе лица. Сепак, во "Start-Up/Spin-Off" инструментот и да се удвојат платите (двојно намалат новите вработени) бројот на потенцијални вработувања е приближно 36 кое е повторно едно од највисоките. ИТ областа има највисоки плати споредбено со сите останати и овозможува вработување на 37 лица што повторно потенцира дека ефектите од дополнителното финансирање од 1 милион евра се највисоки токму за тие проекти/област.

ТАБЕЛА 30
АНАЛИЗА НА ЕФЕКТИТЕ ОД ДОПОЛНИТЕЛНОТО ФИНАНСИРАЊЕ ОД 1 МИЛИОН ЕВРА ВРЗ ВРАБОТУВАЊЕТО, ЕКОНОМСКИОТ МУЛТИПЛИКАТОР И ДАНОЦИТЕ
Вредности во евра

	НЕТО-ПЛАТИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ	ЕКОНОМСКИ МУЛТИПЛИКАТОР			ДАНОЦИ	НОВИ ВРАБОТУВАЊА
		2	2.5	3		
ГОЛЕМИНА НА КОМПАНИЈА						
Микро Претпријатие	89,516	179,032	223,790	268,548	43,002	24
Мало Претпријатие	106,653	213,306	266,633	319,960	54,999	25
Средно Претпријатие	127,630	255,260	319,075	382,890	61,783	31
Големо Претпријатие	97,354	194,707	243,384	292,061	55,540	13
ОБЛАСТ НА ПРОЕКТ						
ИТ	219,047	438,095	547,619	657,142	114,935	37
Машинство	109,305	218,611	273,264	327,916	52,753	29
Енергија и Енергетски Извори	94,315	188,631	235,788	282,946	49,314	22
Медицина и Фармација	166,807	333,615	417,019	500,422	83,393	49
Електроника и Технологија	102,281	204,561	255,702	306,842	43,875	26
Градежништво и Инженерство	81,404	162,808	203,510	244,212	39,438	21
Земјоделство	40,270	80,540	100,676	120,811	19,527	12
ПРОГРАМА						
Plan for economic growth (PEG)	98,964	197,929	247,411	296,893	47,944	26
World bank SDIS	199,799	399,597	499,497	599,396	94,345	54
ИНСТРУМЕНТ						
Improvement of Innovation	116,245	232,491	290,613	348,736	56,738	28
Commercialization	120,828	241,656	302,069	362,483	66,016	23
Technology development	89,057	178,114	222,642	267,171	44,425	25
Start-up/Spin-off	241,268	482,537	603,171	723,805	110,909	71

Појаснување на значење на мултипликатор: кога промена во потрошувачката влијае на поголема промена во БДП отколку иницијалната промена/вредност. Пример, доколку еден вработен иницијално потроши 100 евра во локален бизнис, а тоа дополнителна потрошувачка предизвика промена на БДП од 200 евра (бидејќи локалниот бизнис ги троши понатаму парите како свои во вид на плати и други расходи), економскиот мултипликатор ја мултиплицирал вредноста на 100-те евра со 2.

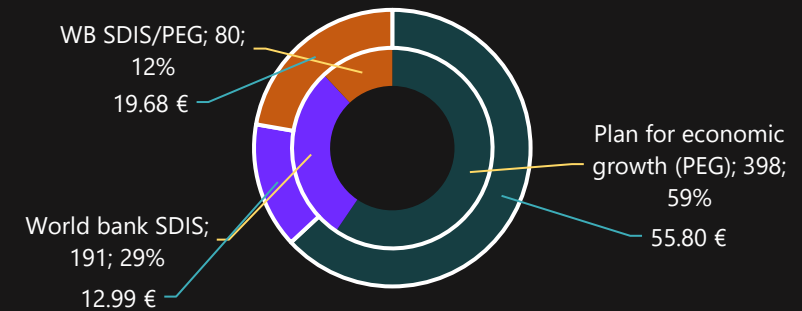
ВКУПНО КО-ФИНАНСИРАНИ 669 ПРОЕКТИ		
ВКУПНА ВРЕДНОСТ	ФИТР	КОМПАНИИ
88.25 € милиони	49.32 € милиони 55%	38.93 € милиони 45%
ПРОСЕЧНА ВРЕДНОСТ	ФИТР	КОМПАНИИ
132,236 €	73,893 €	58,343 €

ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА ПОТРФОЛИОТО КОМПАНИИ

	2017	2020
ПРИХОДИ	278.32 € милиони	417.17 € милиони
ДОБИВКА	24.02 € милиони	41.99 € милиони
БРОЈ НА ВРАБОТЕНИ	5,876	8,439
БУЏЕТСКИ РАСХОДИ	15.64 € милиони	26.00 € милиони

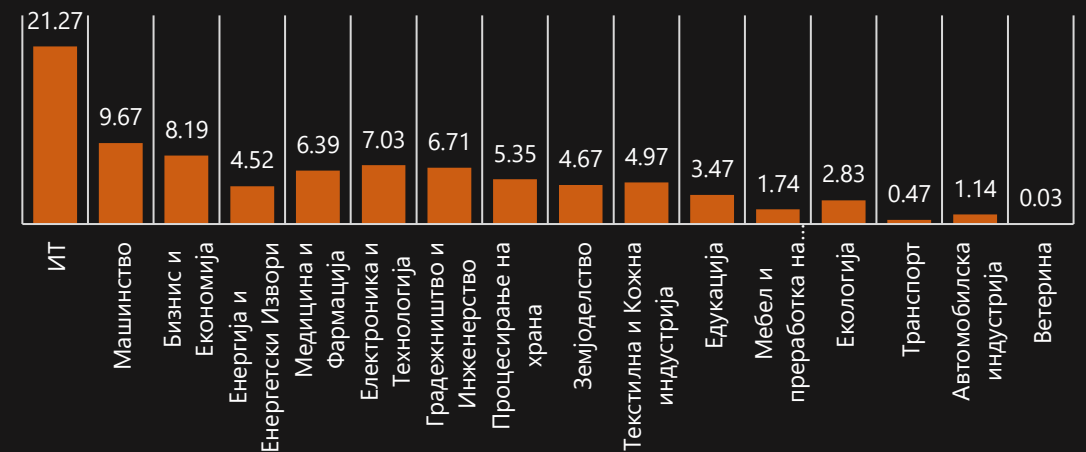
ГРАФИКОН G01

Број и вредност на финансирани проекти според програма
 Период: 2016 – 2021
 Вкупно проекти: 669
 Вредности во милиони ('000 000) евра

ГРАФИКОН G02

Вкупна вредност на финансирани проекти според област
 Вредност во милиони ('000 000) евра

G1. ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ СПОРЕД ИНСТРУМЕНТ И ОБЛАСТ НА ПРОЕКТОТ

Во тековниот дел се анализирани инструментите преку кои е извршено финансирањето на проектите. За поедноставување на анализата и добивање на релевантни резултати, сите инструменти кои се со цел Технолошки развој (Technology Development, Technology Development (fast track)) се споени под еден генерален инструмент и на таков начин анализирани во извештајот.

Според основните податоци за инструментите, најголем број на проекти се финансирани во областа на “Start-Up/Spin-Off” или 171, но со значително пониска вредност во споредба со останатите со 6.17 милиони евра од кои што 4.73 се ко-финансирани од ФИТР а останатите од самите компании со просечна вредност по проект од приближно 36,000 евра.

Вредносно, најголеми средства се издвоени за “Improvement of innovation” или 21.63 милиони за 103 проекти со просечна вредност по проект од 197,000 евра. Од тие ко-финансирани средства од ФИТР се 14.54 милиони евра а останатите 7.08 милиони евра се од самите компании. Втор вредносно најголем инструмент е тој за Комерцијализација на иновации со 21.27 милиони евра за 93 проекти и просечна вредност по проект од 229,000 евра.

Обработени се 7 репрезентативни области (сегменти) на ко-финансираните проекти кои имаат поголем број на проекти и помала дисперзија на перформансите на компаниите кое овозможува соодветна анализа. Анализирани се ИТ, Машинство, Енергија и Енергетски извори, Медицина и Фармација, Електроника и Технологија, Градежништво и Инженерство и Земјоделство.

ТАБЕЛА 12

Анализирани инструменти
Вредности во милиони (‘ 000 000) евра

Инструмент	ФИНАНСИРАЊЕ				
	Вкупно проекти	Вкупна вредност	Компанија	ФИТР	Просечна вредност
Start-up/Spin-off	171	6.17	1.44	4.73	0.036
Improvement of Innovation	110	21.63	7.08	14.54	0.197
Technology development for economic growth	103	11.01	5.29	5.72	0.107
Commercialization	93	21.27	7.09	14.18	0.229
Technology development COVID19	92	2.68	1.04	1.64	0.029
Technology development	36	6.15	4.37	1.78	0.171
Technology development (fast track)	32	7.11	5.01	2.10	0.222
Technology extension	4	3.23	1.83	1.40	0.808
Business Accelerator	3	1.99	0.55	1.44	0.665

ТАБЕЛА 17

Анализирани сектори и основни параметри
Вредности во милиони (‘000 000) евра

Дејност/област на проектот	ФИНАНСИРАЊЕ				
	Вкупно проекти	Вкупна вредност	Компанија	ФИТР	Просечна вредност
ИТ (линк)	171	21.27	7.79	13.48	0.12
Машинство (линк)	46	9.67	4.51	5.17	0.21
Енергија и Енергетски Извори (линк)	29	4.52	1.74	2.79	0.16
Медицина и Фармација (линк)	65	6.39	3.03	3.36	0.10
Електроника и Технологија (линк)	62	7.03	3.28	3.74	0.11
Градежништво и Инженерство (линк)	44	6.71	3.60	3.12	0.15
Земјоделство (линк)	34	4.67	2.19	2.48	0.14

G2. ГЕНЕРАЛЕН ЗАКЛУЧОК ЗА ОСНОВНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ ОД ФИТР

Компаниите кои биле дел од портфолиото на ФИТР или 268 во 2017-та година имаат остварено 278 милиони евра приход додека 401 компанија во 2020-та оствариле 417 милиони евра. Кумулативниот раст на приходите за анализираниот период е 50%, додека реалниот просечен годишен раст е помеѓу 8% - 10% (доколку се има во предвид. И покрај сериозниот раст на приходот и бројот на вработени генерално кај портфолиото, просечниот приход по вработен е помеѓу 47,402 евра во 2017 и 49,434 евра во 2020-та. Добивката на портфолиото во истиот период има кумулативен пораст од 75% или од 24 милиони на 42 милиони евра.

Вкупниот број на вработени во портфолиото има кумулативен раст од 44% или од 5,876 во 2017 на 8,439 вработени во 2020-та. Вкупните трошоци за вработените имаат раст од 54 милиони евра на 77 милиони и учествуваат со 18% во вкупниот приход остварен од компаниите во 2020-та година. Кумулативниот раст на трошоците за вработените е 54% помеѓу 2017 и 2020. Просечната нето-плата за вработените кои се дел од портфолиото е помеѓу 480 евра и 516 евра, и во целиот период просечната плата е повисока споредбено со генералниот просек на ниво на држава (Државен Завод за Статистика) од 466 евра.

Напомена: Бројот на компании кои бил дел од портфолиото (добиле финансирање или поднеле документација во следните години) на ФИТР во 2017/18 година е 268 додека во 2019/20 е 401. Според нивните перформанси се изработени анализите во следните графикоци и изведени заклучоците.

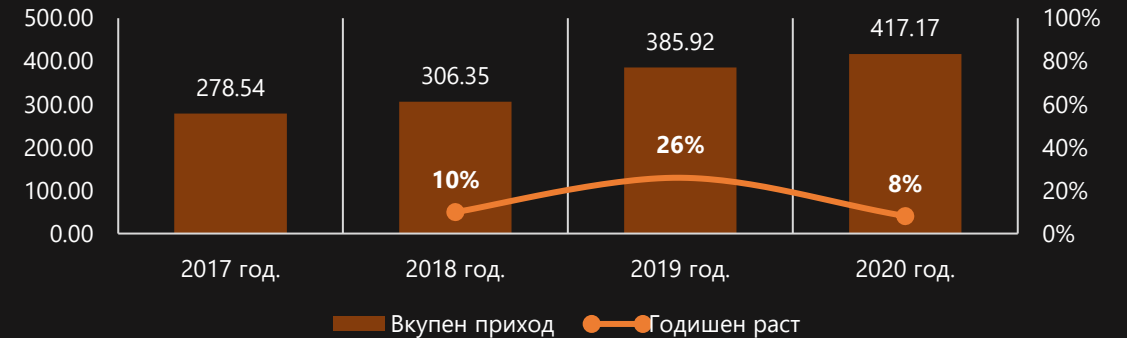
ГРАФИКОН G03

Вкупни приходи на портфолио компании ко-финансирани од ФИТР

Кумулативен раст на портфолио 2020/17: 50%

Број на компании: 17/18 - 268; 19/20 - 401

Вредности во милиони ('000 000) евра

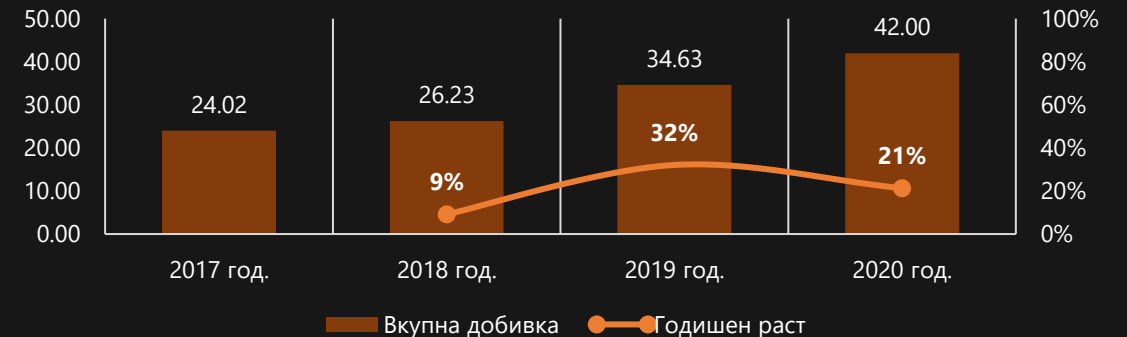
ГРАФИКОН G04

Вкупна добивка на портфолио компании ко-финансирани од ФИТР

Кумулативен раст на портфолио 2020/17: 75%

Број на компании: 17/18 - 268; 19/20 - 401

Вредности во милиони ('000 000) евра

G2. ГЕНЕРАЛЕН ЗАКЛУЧОК ЗА ОСНОВНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ ОД ФИТР

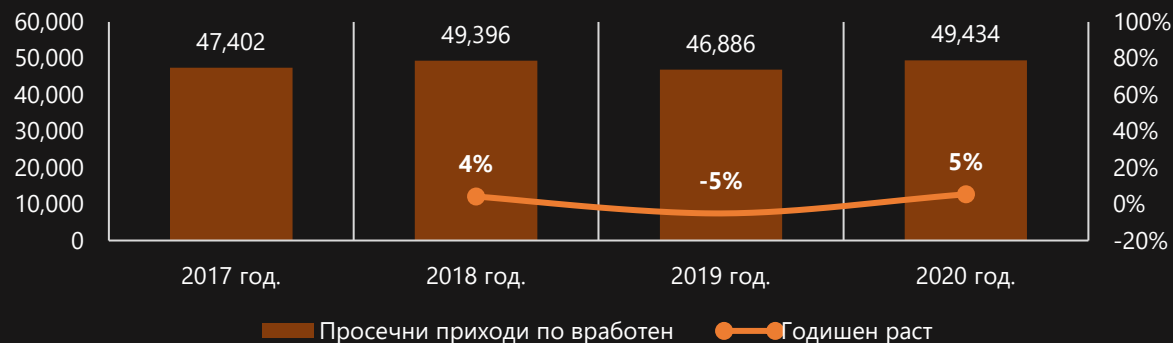
ГРАФИКОН G05

Просечни приходи по вработен кај ко-финансирани компании од ФИТР

Кумулативен раст на портфолио 2020/17: 4%

Број на компании: 17/18 - 268; 19/20 - 401

Вредности во евра

ГРАФИКОН G06

Вкупен број на вработени на портфолио компании ко-финансирани од ФИТР

Кумулативен раст на портфолио 2020/17: 44%

Број на компании: 17/18 - 268; 19/20 - 401

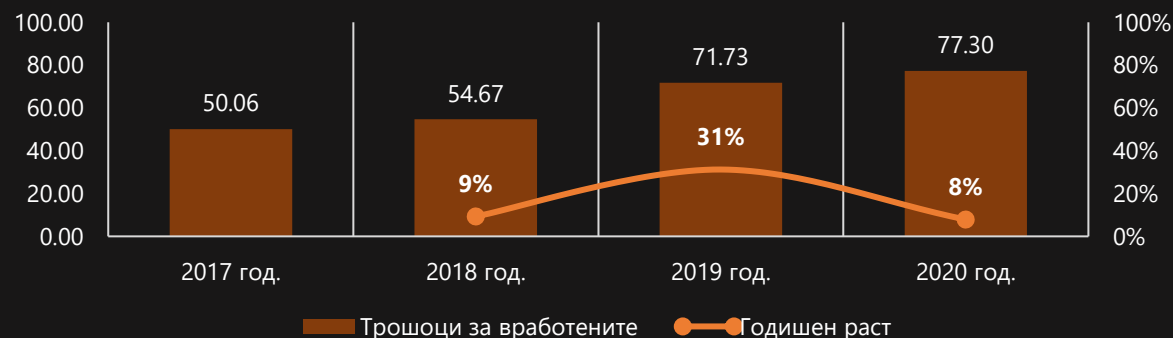
ГРАФИКОН G07

Вкупни трошоци за вработените на портфолио компании ко-финансирани од ФИТР

Кумулативен раст на портфолио 2020/17: 54%

Број на компании: 17/18 - 268; 19/20 - 401

Вредности во милиони ('000 000) евра

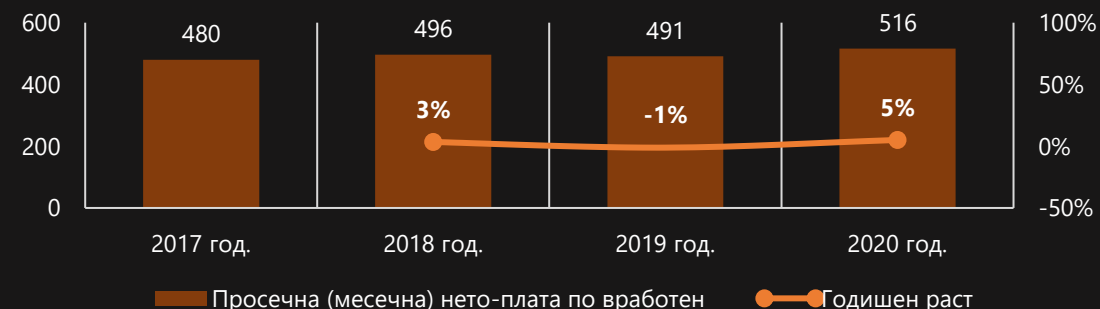
ГРАФИКОН G08

Просечна исплатена (месечна) нето-плата на портфолио компании ко-финансирани од ФИТР

Кумулативен раст на портфолио 2020/17: 8%

Број на компании: 17/18 - 268; 19/20 - 401

Вредности во евра

G2. ГЕНЕРАЛЕН ЗАКЛУЧОК ЗА ОСНОВНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ ОД ФИТР

Генерално, портфолиото на компании кои се ко-финансирани од ФИТР бележи раст по сите анализирани индикатори и генерално (кумулативно со споредба 2020-та со 2017-та) и според просечните вредности по компанија. Кумулативниот раст во ГРАФИКОН 08 го посочува растот на приходот кај сите компании од портфолиото на ФИТР во споредбените години, додека растот на просечните вредности го мери реалниот просечен пораст на индикаторите според просечните вредности по компанија.

Целото портфолио на компании кои се финансирани од ФИТР во 2017-та споредбено со 2020-та година имаат раст на приходите од 50%, на расходот 47% и на профитот за 75%. Паралелно со тоа трошоците за вработените се зголемени за 54% од кој што најголем е трошокот за плати и надоместоци со 56%. Бројот на вработени се зголемил за 44% во истиот анализиран период. Сепак на значајното зголемување (*кумулативниот раст*) има улога и бројот на компании кои што се финансирани и се дел од портфолиото на ФИТР (и анализирани за извештајот) во 2017-та споредбено со 2020-та, поради тоа со поголема веројатност е анализата за растот на просечните вредности по компанија во истиот период. Буџетските приходи за државата (*расходи од точна на компаниите*) за портфолиото на ФИТР имаат пораснато за 66% помеѓу двете години.

Посоодветна споредба и анализа на трендовите во временските серии може да се изврши преку просечните вредности по вработен и компанија. Забележливо е дека просекот за индикаторите помеѓу 2017 – 2020 година (делови 5 и 6) има различен интензитет. Најзначаен или 17% раст помеѓу 2020 – 2017 година има профитот на компаниите, потоа просечните приходи со 0% и расходите бележат намалување од -1%. На зголемување на нето-профитот постои веројатност да влијаат оптимизација на трошоците, процесите или воведување на нов производ или иновација. Вкупниот број на вработени се има зголемено на целото портфолио се има зголемено за 44% но просечниот број на вработени по компанија се има намалено за -4%. Паралелно со тоа, трошоците за плати и надоместоци се имаат зголемено за 56% додека исплатената нето плата е повисока за 9% во 2020-та споредбено со 2017-та година.

Кумулативниот раст е пресметан како сооднос помеѓу последната фискална година 2020-та со резултатите од 2017-та. Растот се пресметува за целото портфолио финансирано во соодветната година, односно бројот на компании финансирани во 2020-та е повисок од тој во 2017-та, но споредбата е на вкупните резултати (.

Растот на просечните вредности е растот на просечните вредности за финансиските индикатори пресметани по компанија. Пример, доколку вкупниот приход е 10 милиони евра за 10 компании во 2020-та, просечниот приход е 1 милион евра, споредбено со вкупно 5 милиони за 10 компании во 2017-та година, просечниот приход е 0.5 милиони. Со тоа просечниот приход има раст од 100%.

ГРАФИКОН G09

Кумулативен раст/пад на основните индикатори на портфолиото компании ко-финансирани од ФИТР

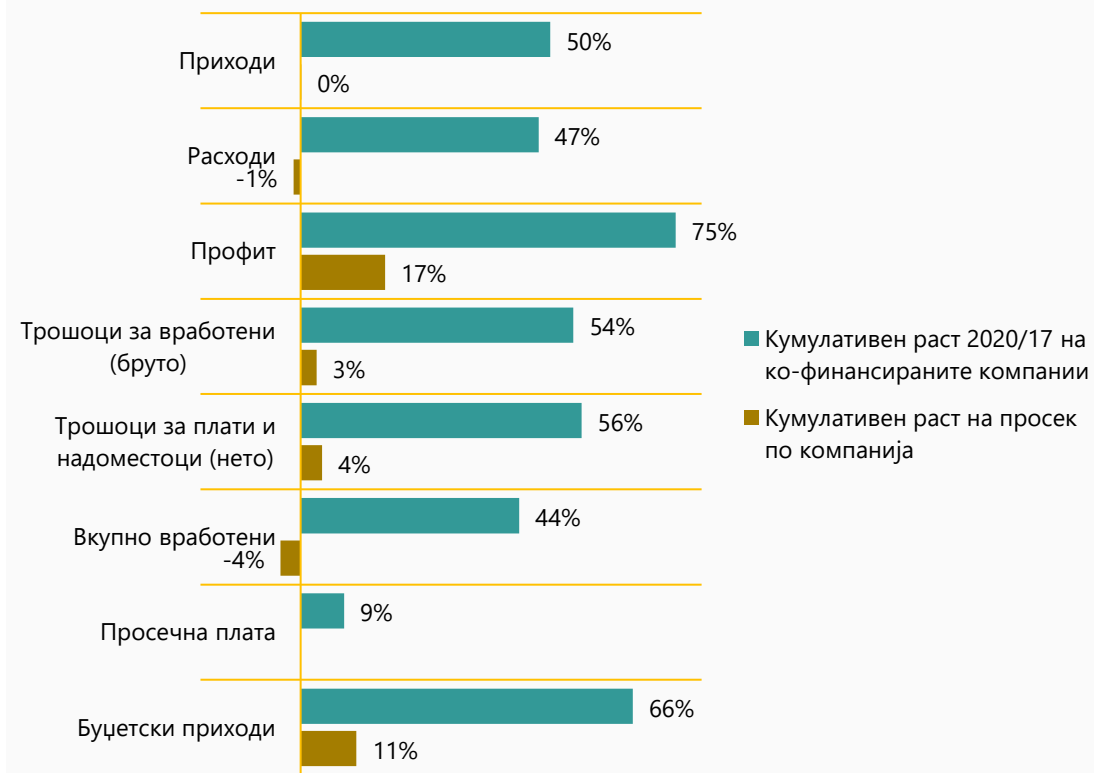
Период: 2020/2017

Вкупен приход 2020: 417 милиони евра

Вкупен приход 2017: 278 милиони евра

Вкупен број на компании 2020: 401

Вкупен број на компании 2017:

Г3. ГЕНЕРАЛЕН ЗАКЛУЧОК ЗА ПЕРФОРМАНСОТ НА ПОРТФОЛИОТО ВО ПЕРИОД НА КРИЗА (COVID-19)

Вкупниот приход кој е остварен од компаниите (портфолиото) во 2020-та година е 417 милиони евра, споредбено со 385 милиони во 2019-та. Добивката исто бележи раст од 34 на 42 милиони евра паралелно со зголемување на вработените од 8,231 на 8,439. Буџетските расходи кои опфаќаат, придонеси и социјално осигурување за вработените, данок на добивка и персонален данок изнесувале 26 милиони евра со зголемување од 23.72 милиони во 2019 година. Генерално компаниите кои се во портфолиото на ФИТР имаат раст на сите индикатори, во споредба со економијата во целина која што во 2020-та бележи пад на БДП од -4.5%.

Една од анализите кои што се изработени се во однос на перформансот на портфолиото, односно компаниите во периодот на COVID-19. Од ТАБЕЛА 25.01 може да се забележи дека портфолиото на компании финансирани од ФИТР имаат позитивни резултати односно раст во кризната 2020-та во споредба со 2019-та година и падот на БДП. Приходите имаат пораст од 8%, расходот со 7% и добивката со 21%. Всушност, кризата придонесе за оптимизирање на поголем број процеси во компаниите и бизнис моделите кое пак директно влијае на профитабилноста и нејзиното зголемување. Забележливо е дека компаниите ги зголемиле и бројот на вработени за 3% со паралелно зголемување на платите од 5% бидејќи просечната (месечна) нето-плата по вработен има пораст од 491 на 516 евра. Трошоците за вработените се зголемиле за 8% кое што е предизвикано од новите дополнителни 218 вработувања и зголемувањето на платите за тековните вработени.

ГРАФИКОН G10

Кумулативен раст/Пад на основни финансиски индикатори на портфолиото компании 2020/19

Индикатор: релативен раст/пад

ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ ВО COVID-19 (2020/19)

	2019	2020
ПРИХОДИ	385.91 € милиони	417.17 € милиони
ДОБИВКА	34.63 € милиони	41.99 € милиони
БРОЈ НА ВРАБОТЕНИ	8,231	8,439
БУЏЕТСКИ РАСХОДИ	23.72 € милиони	26.00 € милиони

G4. ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ ОД ФИТР

Поголем дел од извештајот се обработува остварениот финансиски резултат на компаниите во годината пред и 2 години (или 1 година) по финансирање на иновативниот проект (ко-финансирањето од ФИТР). Релативните показатели (раст/пад) се пресметани врз основа на просечната вредност на пример, приходите, расходите или трошоците на вработени по компанија, бидејќи на таков начин се овозможува многу посоодветна споредба помеѓу секторите. Деталната анализа за секој од програмите, инструментите и сегментите на проектите е дел од целиот извештај ([повеќе во содржина](#)).

Генерално е забележливо дека сите сектори, проекти и инструменти бележат позитивни резултати, односно раст во основните индикатори. Анализирани детално, дел од секторите бележат во релативни вредности поголем раст во однос на други, но деталната анализа сугерира дека еден од најстабилните сегменти на финансирање се ИТ ([линк](#)) и од инструментите се “Start-Up/Spin-Off” ([линк](#)) кои го сочуваат и најголемиот дел од компаниите кои што се класифицирани како “Без вработени и Микро”. Според релативните вредности, областа “Земјоделство” бележи високи стапки на раст, особено за добивката и приходите, но во деталната анализа забележливо е дека резултатот е последица на мал број на компании ([линк](#)).

Програмата на “Светска банка” ([линк](#)) бележи исто така високи резултати, преку која што се финансирани поголем број на “Start-Up/Spin-Off” компании. Следствено, бележи повисок раст кај компаниите, но и поголем ризик во споредба со тие кои се финансирани преку “План за економски развој”, програма од Владата ([линк](#)). Сепак и двете програми, односно компаниите кои се финансирани преку тие програми бележат раст на перформансот.

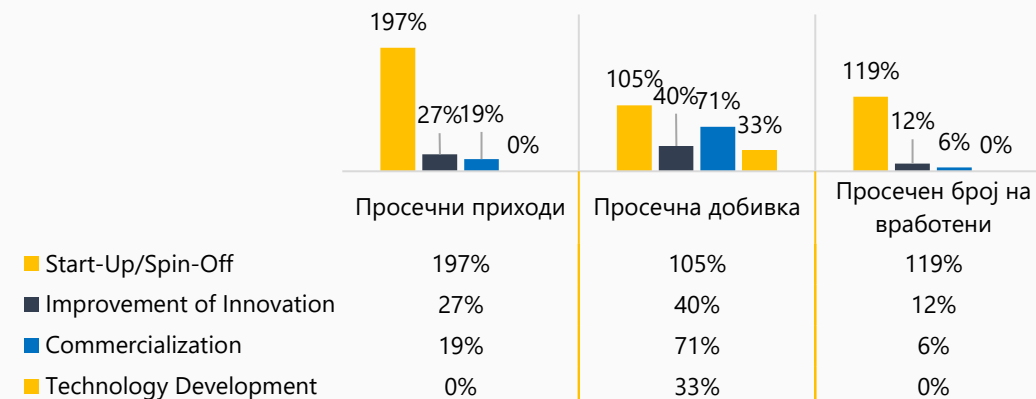
Како една од главните цели на ФИТР за зголемување на вработеноста, Start-Up компаниите бележат и значаен раст на вработените од 119% во анализираниот период имајќи во предвид дека се финансирани и значаен број на компании преку тој инструмент.

Појаснување на годините: Година на финансирање е годината во која е прифатен проектот за финансирање од страна на ФИТР а не годината на реална исплата на средствата.

Појаснување на %раст/пад: се пресметува како сооднос помеѓу последната “1 години по финансирање” и првата “Година пред финансирање” односно кумулативен раст/пад.

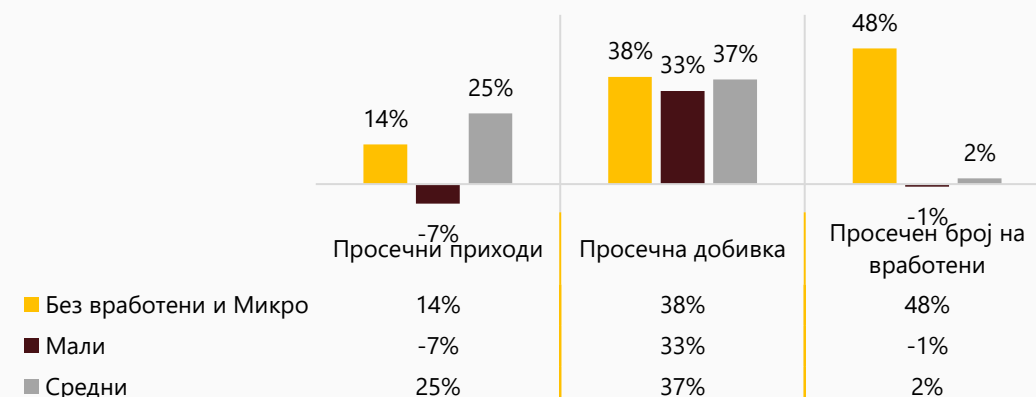
ГРАФИКОН G11

Кумулативен раст на основни просечни (по компанија) финансиски резултати помеѓу годината пред и една/две години по добивањето на финансирањето

ГРАФИКОН G12

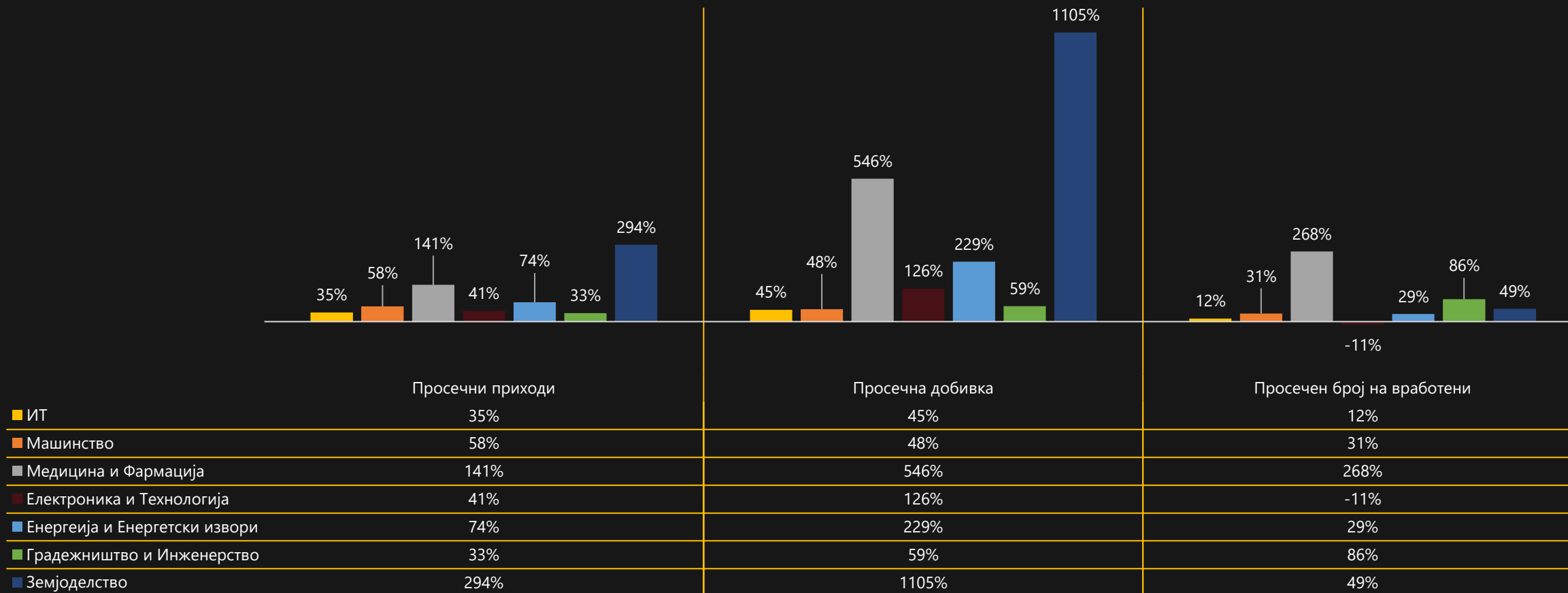
Кумулативен раст на основни просечни (по компанија) финансиски резултати помеѓу годината пред и една/две години по добивањето на финансирањето

G4. ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ НА КО-ФИНАНСИРАНИТЕ КОМПАНИИ ОД ФИТР

ГРАФИКОН G13

Кумулативен раст на основни просечни (по компанија) финансиски резултати помеѓу годината пред и една/две години по добивањето на финансирањето

G5. СИМУЛАЦИЈА НА ПЕРФОРМАНСИ ОД ДОПОЛНИТЕЛНО ФИНАНСИРАЊЕ СПОРЕД ОБЛАСТ НА ПРОЕКТОТ НА ФИНАНСИРАЊЕ

Последната симулација е изработена според областа на проектот со кој што компаниите го имаат добиено финансирањето. Обработени се истите сектори како и во анализата [“Финансиски параметри на ко-финансираните компании според година и сегмент на проектот”](#) и повторно се изземени големите компании за избегнување на дисторзија на резултатите. Со оваа анализа се комплетира заклучокот за тоа во кои сегменти и каков тип на компании би предизвикале најдобри резултати со дополнително финансирање од страна на ФИТР.

Симулациите не посочуваат дека еден сектор е подобар во однос на друг генерално, туку посочуваат кој од секторите би предизвикал најголеми ефекти за економијата споредбено со другите. Придонесот најмногу може да се анализира според бројот на нови вработувања и данокот кој треба да се плати кон државата. Според сите финансиски показатели вложувањето во ИТ секторот има значително подобри перформанси споредбено со сите останати бидејќи вработува значаен број на луѓе (47) со највисока просечна бруто плата од анализираниите сектори. Исто така расходот за даноци и давачки кон државни институции е највисок за компаниите во ИТ, со учество од 11.4% во иницијалните 1 милион евра.

ТАБЕЛА G14
СИМУЛАЦИЈА ЗА ЕФЕКТИ ОД ДОПОЛНИТЕЛНО ФИНАНСИРАЊЕ ВО СПОРЕД ГОЛЕМИНА НА КОМПАНИЈА
Вредности во милиони евра – исклучок број на вработени и очекуван број на вработувања

	ИТ	Машинство	Енергија и Енергетски Извори	Медицина и Фармација	Електроника и Технологија	Градежништво и Инженерство	Земјоделство	
В	УЧЕСТВА НА ПАРАМЕТРИ ВО ВКУПНИ ПРИХОДИ							
B1.	Вкупни расходи	87.7%	94.9%	95.9%	93.6%	93.1%	92.3%	92.7%
B2.	Трошоци за вработени	35.3%	17.6%	14.9%	27.2%	16.3%	12.7%	6.4%
B3.	Плати и надоместоци на плата (нето)	21.9%	10.9%	9.4%	16.7%	10.2%	8.1%	4.0%
B4.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	2.5%	1.2%	1.0%	2.3%	0.6%	0.5%	0.1%
B5.	Придонеси од задолжително социјално осигурување	7.8%	3.5%	3.5%	5.3%	3.3%	3.1%	1.6%
B6.	Останати трошоци за вработените	3.1%	1.9%	2.0%	2.9%	2.2%	0.9%	0.6%
B7.	Данок на добивка	1.2%	0.5%	0.4%	0.8%	0.5%	0.3%	0.2%
С	ЕФЕКТИ ОД ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРИХОД/ФИНАНСИРАЊЕ							
CX	Износ на дополнителен приход/финансирање	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000
CY	Просечен трошок за вработените по вработен	9,558	6,082	6,873	5,562	6,296	5,981	5,436
C1.	Вкупни расходи	876,698	949,321	958,569	935,537	930,655	923,109	927,039
C2.	Трошоци за вработени	352,721	175,711	148,823	271,633	163,333	127,105	64,072
C3.	Плати и надоместоци на плата (нето)	219,047	109,305	94,315	166,807	102,281	81,404	40,270
C4.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	24,553	12,416	10,249	22,751	6,153	5,234	1,027
C5.	Придонеси од задолжително социјално осигурување	78,157	35,080	34,582	52,604	33,004	31,356	16,286
C6.	Останати трошоци за вработените	30,963	18,910	19,665	29,471	21,895	9,111	6,488
C7.	Данок на добивка	12,225	5,257	4,483	8,038	4,718	2,848	2,214
C8.	Очекуван број на нови вработувања	37	29	22	49	26	21	12
C9.	Приход за државата и државни институции (C4+C5+C7)	114,935	52,753	49,314	83,393	43,875	39,438	19,527

Н. ПРЕПОРАКИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ЕФЕКТИТЕ ОД ФИНАНСИРАЊЕТО И ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ИНОВАТИВНОСТА АКТИВНОСТИ ВО ДОМАШНАТА ЕКОНОМИЈА

Генерално, сите компании разделени по сектори, големина, инструмент и проект прикажуваат позитивни финансиски перформанси пред и по извршената инвестиција во иновативниот проект. Сепак, перформансите помеѓу нив значајно се разликува кое што пак овозможува давање на препораки за идни насоки за финансирање. Препораките можеби не би биле применливи доколку фондот располага со неограничена сума на финансии со што би се максимизирале ефектите за секој сегмент одделно, но при ограничени средства според консултантите е најзначајно истите да се насочат во сектори каде се овозможува највисоки перформанси.

Според симулациите, **најголем дел од средствата е соодветно да се вложуваат во компаниите кои бележат највисоки перформанси со дополнително финансирање, односно најголем број на вработувања, со солидни расходи за вработените и високи приходи за државата во вид на даноци за да се овозможи понатамошно финансирање на нови проекти.** Таквите сегменти се ИТ и “Start-Up/Spin-Off” кај кои човечкиот фактор има најголемо значење. Тоа посочува намалување на финансирањето во индустриите односно компаниите кои зависат од скапи производствени (капитални) процеси и за кои финансирањето од страна на ФИТР нема да има големо влијание од аспект на генералните перформанси или пак учествува со мал процент во вкупните средства на компанијата. Претходното не посочува дека капитално интензивните компании треба да се исклучат од финансирањето, или дека истите не остваруваат позитивни резултати (според анализите остваруваат позитивни резултати), но да се насочат повеќе средства кон компаниите каде има повеќе вработувања, повисоки плати, извоз и повеќе даноци.

Втората препорака е зголемување на буџетот кој е користен за ко-финансирање на “Start-Up/Spin-Off” компании, бидејќи по различни критериуми бележат значително повисоки перформанси од сите останати. Како пример, дополнително финансирање од 1 милион евра во посочениот сегмент ќе предизвика 71 нови вработувања и 110,000 евра во вид на даноци за државата ([линк](#)). Иако како што е и очекувано постои значително повисок ризик при финансирање на вакви компании, тие кои што се финансирање имаат остварено нето-позитивна (од нето-добивката се одземе загубата) добивка на ниво на сегмент. За нив се издвоени 4.73 милиони евра (финансиите од ФИТР) за период од 5 години сума која што е значително пониска од другите инструменти.

Третата препорака е од аспект на областите на проектите, забележливо е дека ИТ има значително подобри перформанси во однос на сите останати. Тие компании кои имаат добиено финансии од ИТ областа, според [анализите](#) имаат најголемо учество на расходите за вработени во вкупната структура на расходи (38%) и имаат највисок просечен трошок за вработените по вработен по втората година од финансирањето со 11,552 евра (приближно >

< 650 евра нето-плата). Нето-профитната маржа е исто стабилна и висока што овозможува дополнително идно финансирање на други иновативни проекти. Дополнително, според симулациите, дополнителното финансирање од 1 милион евра ќе придонесе за 37 нови вработувања и 114,000 евра (11.4%) во вид на даноци. Според тоа, пренасочување на поголем дел од средствата во ИТ проекти, ќе придонесе за зголемување на вработеноста по повисоки плати од останатите сегменти и во исто време ќе обезбеди поголем приход за државата во вид на даноци.

Креирање на програми за обука и едукација на компании кои немаат добиено (или немаат потреба) финансии од ФИТР за истражување и развој. Имајќи во предвид дека инвестирањето во Истражување и Развој во Северна Македонија е значително ниско 0.36% од БДП во 2018-та потребно е значајно подобрување општо во домашната економија во истражување и развој кај компании кои имаат капацитет но не го искористуваат за иновативни решенија. Со самиот факт што ко-финансираните проекти од ФИТР со вредност од 88 милиони евра учествуваат со 36% - 41% во вкупните инвестиции во R&D од 200-210 милиони евра ([линк до анализата](#)), се посочува дека институцијата го има капацитетот да покрене иновативни процеси (проекти, производи/услуги) кај веќе постоечки компании и ќе ја зголеми културата за вложување во истите. Претходното во најголем степен треба да биде реализирано кај компаниите кои според големината се во рангот на Средни (50 – 250 вработени) и Големи (250+ вработени) имаат финансиски и човечки капацитет да реализираат и креираат иновативни проекти, производи и услуги.

Претходно споменатите компании кои имаат добиено ко-финансирање од “Start-Up/Spin-Off” инструментот иако имаат високи резултати, дел од нив бележат загуба која што за мали компании може да биде значајна. Поради тоа, **дополнителна обука на претприемачите кои започнуваат нов бизнис и консултирање при воспоставување на бизнисите ќе ја зголеми веројатноста за успех и остварување на подобри финансиски резултати за пократок временски интервал.**

Претходните предлози можат да допринесат за зголемување на ефективност и ефикасноста во искористувањето на средствата и ко-финансирањето на ФИТР.